

nr. 3 / juni 2018 – 80. årgang

GRÆNSEN

magasin om mindretal, sprog og kultur

TEMA: SPORT OG
NATIONAL IDENTITET

PROFESSIONEL FODBOLDSPILLER
ERIK SVIATCHENKO:

“ I fodbold
blender man
bare ind

Holder du med
Danmark ved VM?

Ny undersøgelse om
danskernes kendskab
til det danske mindretal

Sommerguide til
Sydslesvig

GRÆNSEFORENINGEN
FOR EN ÅBEN DANMARK

INDHOLD

Hvem er vi egentlig? Fodbold giver et svar

Læs tema om sport og national identitet side 4-21

Illustration: Morten Voigt

- 3 **LEDER**
Af Jens Andresen
- 4 **"I FODBOLD BLENDER MAN BARE IND"**
Interview med fodboldspiller Erik Sviatchenko
- 12 **"VI ER RØDE, VI ER HVIDE"**
- 17 **EN SNEBOLDKAMP, DER BLEV HUSKET**
- 18 **"HOLDER DU MED DANMARK I FODBOLD?"**
Ja, siger Anders Kring. Nej, siger Stephan Kleinschmidt
- 20 **DANMARK TIL EJDEREN. MEN KUN I FODBOLD**
- 22 **NY UNDERSØGELSE OM DANSKERNES KENDSKAB
TIL DET DANSKE MINDRETAL**
- 26 **SOMMERGUIDE TIL SYDSLESVIG**
- 28 **"JEG VIL GERNE GIVE KONCERTER I DANMARK"**
Interview med Melodi Grand Prix-deltager Michael Schulte
- 30 **"GRÆNSEFORENINGEN UNGDOM HAR STORT POTENTIALE"**
Interview med ny GFU-formand, Max Kahrmann
- 34 **BOGANMELDELSE: BLOD OG JORD**
Af René Rasmussen
- 35 **BOGANMELDELSE: BØRNEBØGER OM MINDRETALSIDENTITET**
Af Camilla Hansen
- 36 **BOGANMELDELSE: HERTA MÜLLERS
MINDRETALSERINDRINGER**
Af Rasmus Vangshardt
- 37 **THERKELSENS HJØRNE**
- 40 **DEN DER IKKE VIL DIGE, MÅ VIGE**

Nyd sommeren i Sydslesvig

Læs side 26

Foto: TMS Büsum

Ny GFU-formand:

**"Journalisterne
skal lige opdage,
at de kan ringe til
en sydslesviger"**

Læs side 30

Foto: Grænseforeningen

LEDER

POLITISK FOKUS PÅ ÅRSMØDERNE

Af Jens Andresen

Lige siden 1921 er De danske årsmøder blevet afholdt i Sydslesvig. Dette år var ingen undtagelse. I skrivende stund har de endnu ikke fundet sted, men det tegner godt. Igen i år er der udarbejdet et bredt

favnende og spændende tilbud til årsmødedeltagerne. Man kan tale om et særligt spændende program. I hvert fald når man ser på, hvem der har meldt sig som deltagere og talere.

Er det ikke tilfældet hvert år, vil nogen måske spørge, og svaret er: Jo, men sammenfald med valgkampe eller andre vigtige begivenheder har i enkelte år bevirket, at deltagelsen af især ledende politikere har været lav.

I år viser programmet at såvel den danske statsminister som ministerpræsidenten fra Slesvig-Holsten vil være til stede på Friluftsmødet i Flensborg og flere danske ministre samt Landdagspræsidenten fra Kiel vil tale rundt omkring i landsdelen. Endvidere deltager en lang række parlamentarikere fra såvel København som Kiel.

Umiddelbart synes jeg, at der er grund til at bemærke denne interesse, idet den næppe er tilfældig, og forklaringen næppe kan findes i, at de kære politikere ikke kunne finde andre interessante gøremål at udfylde deres weekendprogram med.

Denne store politiske opmærksomhed er derimod udtryk for, at mindretalspolitik både i København og Kiel og for den parts skyld også i Berlin har fået en høj prioritet.

Og hvad er så forklaringen på det?

Jeg vælger at tro, at man erkender, at mindretallene i det dansk-tyske grænseland især, men også andre mindretal i Europa har en vigtig brobyggerfunktion. Via mindretallenes tilstedeværelse og de kontakter, de skaber, får man en let adgang og muligheden for en ofte god dialog med nabolandet.

Ser man på den danske regerings Tysklandsstrategi og især den nyligt afsluttede dansk-tyske kulturaftale, så er der klart en sammenhæng med, at den politiske interesse for mindretallet er så tydelig, som den er.

Gode relationer til nabolandet giver mulighed for at opbygge gensidig politisk forståelse, som man er anvist til at

skulle dyrke, hvis man vil eller skal vinde sympati for egne projekter enten på europæisk eller globalt niveau.

Desuden er det helt klart sådan, at nabolandet stadig, i hvert fald i den del af verden, hvor vi befinder os, er den mest attraktive handelspartner.

Både det politiske og det handelsmæssige aspekt beror på, at der bliver skabt kendskab og tillid til hinanden, og i den proces har mindretallene en betydelig kontaktskabende funktion.

Gode relationer til nabolandet giver mulighed for at opbygge gensidig politisk forståelse

Hertil kommer at vore samfund i disse år præges af globalisering. Selv når man ikke rejser ud, oplever alle at møde repræsentanter for fremmede kulturer, og respekten og forståelsen for andres identitet og særpræg er tiltagende.

Det opfordrer naturligvis også den politiske verden til at respektere de kulturer, som nationale mindretal inden for landets egne grænser repræsenterer.

Uanset hvilke briller, politikerne har på, når de kommer til De danske årsmøder i Sydslesvig, så er det glædeligt, idet det understreger, at mindretallets vel er et betydende anliggende for dem. ●

Jens Andresen er formand i Grænseforeningen

TEMA: SPORT OG NATIONAL IDENTITET

Dansk-ukrainske Erik Sviatchenko, der var med til at vinde det danske mesterskab for F.C. Midtjylland i maj måned, blev ikke udtaget til VM i Rusland, men har tidligere spillet på det danske landshold: "Landsholdet er det ypperste man kan opnå som fodboldspiller", siger han.

I FODBOLD BLENDER MAN BARE IND

INTERVIEW Når man som dansk-ukrainske Erik Sviatchenko er professionel fodboldspiller med en international karriere, tænker man ikke på, om man er dansker eller ukrainer eller noget helt tredje. Alligevel må man vælge, når det gælder, hvilket fodboldlandshold, man vil tilhøre. For Erik Sviatchenko, der netop er hjemvendt efter to år hos skotske Celtic FC og nu spiller for FC Midtjylland, stod valget mellem Danmark og Ukraine ►

Af Merlin Christophersen
Fotos: Niels Åge Skovbo

It's big Erik! råbte chaufføren til sin søn, som han ringede op, mens taxaen drønedede gennem Glasgows gader

En tidlig lørdag morgen i april 2016 blev dansk-ukrainske Erik Sviatchenko ringet op med besked om, at hans kæreste, Anne, var gået i fødsel. Det var ti dage før terminen og den anden sidste kampdag i den skotske liga, Scottish Premiership, som Celtic FC, Glasgow, stod til at vinde stort. Erik Sviatchenko var dengang midterforsvarer for Celtic FC og blev på grund af sin evne til at bremse angriberne kaldt 'big Erik'. I huj og hast løb han ud af det hotel, som Celtics spillere var indkvarteret på forud for eftermiddagens kamp og skyndte sig i en taxa, uden andet end sit træningstøj og de småpenge, han havde i lommen.

Heldigvis var taxachaufføren Celtic-fan og meget mere interesseret i sin prominente passager end i at modtage betaling for den 45 minutter lange køretur fra hotellet til hospitalet, hvor Anne lå på fø-

degangen og ventede parrets første barn. "It's big Erik", råbte chaufføren til sin søn, som han ringede op, mens taxaen drønedede gennem Glasgows gader. Turen betalte Erik Sviatchenko med en autograf og et "hej" til chaufførens søn.

"I Glasgow var jeg lidt af en superstjerne. Jeg kunne ikke gå nogen steder uden at blive genkendt. Fodbold er vildt stort i Skotland og særligt i Glasgow, der huser landets to største klubber, Celtic og Rangers. Der er en enorm dyrkelse af spillere og klubber, og fankulturen kan slet ikke sammenlignes med noget i Danmark, ikke engang med euforien om vores landshold", siger Erik Sviatchenko.

For Erik Sviatchenko er det skotske højland siden januar 2018 skiftet ud med den midtjyske hede, hvor den 26-årige fodboldspiller har spillet sig op i egnens store klub, FC Midtjylland, der i år blev

Det ville sikkert have været en kæmpe oplevelse at spille for Ukraine og få lov til at opleve det land, mine forældre er født i, og som mine forfædre og mit efternavn kommer fra”, siger Erik Sviatchenko, her på fodboldbanen i Viborg, hvor han spillede sine første kampe som barn.

dansk mester i Superligaen. Hvis alt går efter planen, er opholdet i Danmark kun midlertidigt.

Erik Sviatchenko har ambitioner om igen at spille fodbold på internationalt topniveau, allerhelst i den engelske Premier League, ligesom han også har ambitioner om igen at komme til at spille på det danske landshold, som han debuterede på i marts 2015. Der er kun få uger til VM i fodbold afholdes i Rusland, hvor Danmark deltager, men uden at Erik Sviatchenko dog er udtaget til landsholdet.

IDENTITET ER IKKE ET NULSUMSSPIL

Erik Sviatchenko bor midlertidigt i sine svigerforældres parcelhus i Houlkær i det nordlige Viborg sammen med sin kone og sin søn – kun få hundrede meter fra den fodboldbane, han spillede sine første kampe på som barn. Magasinet *Grænsen*

er blevet budt inden for til en samtale om fodbold, fankultur og national identitet set fra en professionel fodboldspillers perspektiv. For hvordan står det egentlig til med nationalfølelsen, når man som Erik Sviatchenko har forældre, der kommer fra Ukraine og er opvokset med det russiske sprog i hjemmet? Hvilket landshold tilhører man, når man som ham har haft mulighed for at vælge mellem det danske og det ukrainske? Og er det nationale overhovedet afgørende for en fodboldspiller som ham, der ligeså selvfølgelig repræsenterer en skotsk storklub som en dansk?

Erik Sviatchenko smiler. Det med det nationale tilhørsforhold er noget, han tidligere har tænkt meget over.

“National identitet er ikke et nulsumsspil for mig. Jeg er et hundrede procent dansk, for jeg er født og opvokset i Danmark. Men jeg er også ukrainsk, for mine forældre kommer fra Ukraine, og jeg er også opvokset med ukrainsk kultur og russisk sprog, som har betydet meget for mig. For mig er det ikke et enten-eller”, siger han.

LANDSHOLDET ER DET YPPERSTE

Før sin debut på det danske landshold i 2015 havde Erik Sviatchenko leget med tanken om at spille for Ukraines landshold. Hvis der ikke kom et tilbud fra den daværende danske landstræner Morten Olsen i løbet af tre til fire år, ville han vælge det ukrainske landshold, sagde han dengang til pressen.

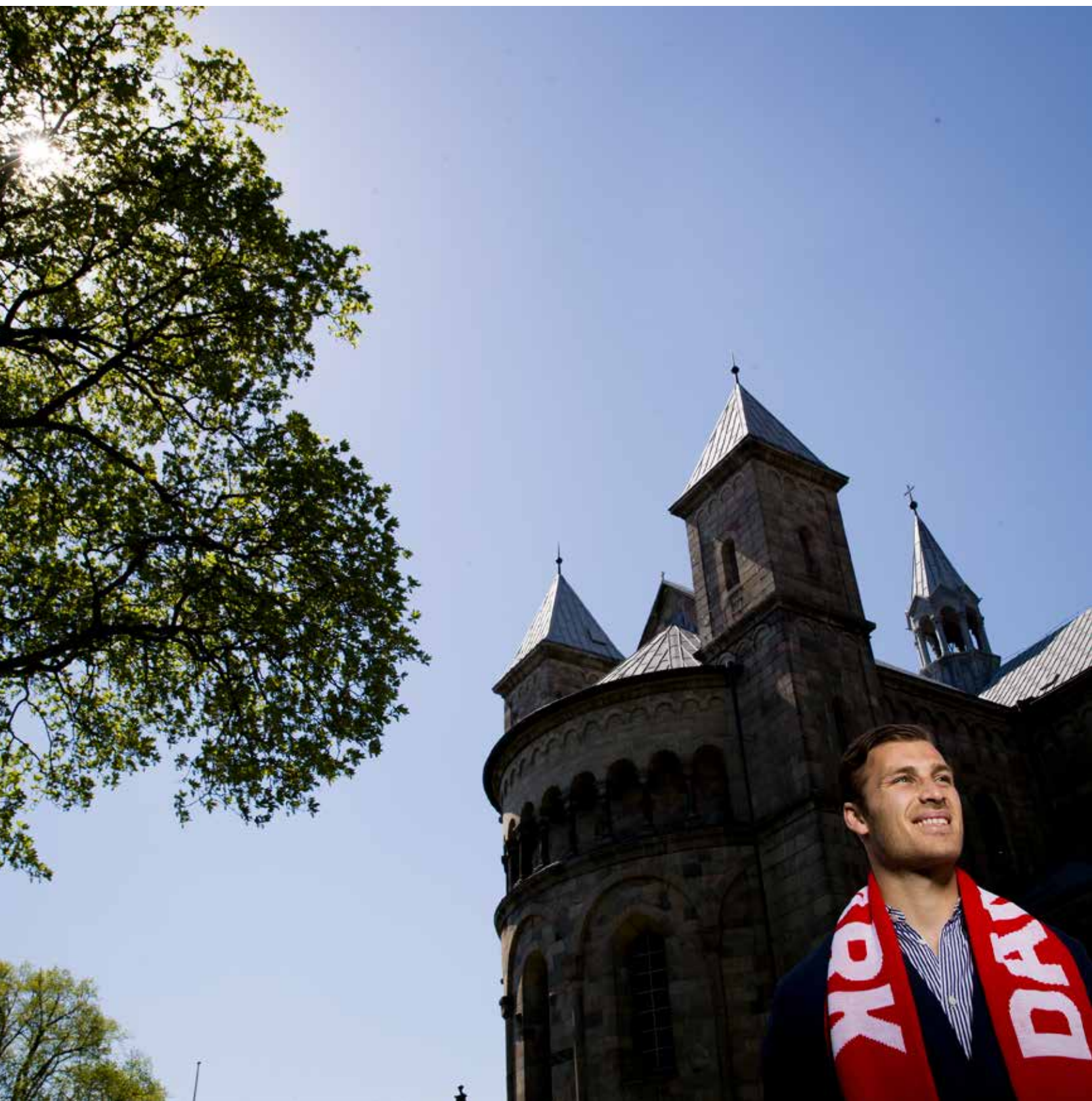
“Jeg har altid haft ambitionen om at spille på det danske landshold. Landshol-

det er det ypperste, man kan opnå som fodboldspiller. Men dengang så det ud til at blive svært at komme på landsholdet, og da man i fodboldens verden ældes meget hurtigt, var det først og fremmest en fodboldmæssig overvejelse: Hvis ikke det kunne blive det danske landshold, kunne det måske blive det ukrainske landshold.”

“Det ville sikkert have været en kæmpe oplevelse at spille for Ukraine og få lov til at opleve det land, mine forældre er født i, som mine forfædre og mit efternavn kommer fra”, siger Erik Sviatchenko, hvis forældre kom til Danmark fra Ukraine og bosatte sig i Viborg i 1990, et år før han selv blev født.

Overvejelsen om at spille for Ukraine blev dog aldrig konkret for Erik Sviatchenko. Kort tid efter han havde udtalt sig til pressen, prikkede Morten Olsen ham på skulderen. Han fik sin første kamp på det danske landshold, og da han senere det år spillede i EM-kvalifikationskampen mod Armenien, blev han låst. For selv om statsborgerskab i fodboldens verden ofte bliver anset for at være en formalitet – Erik Sviatchenko kunne formentlig forholdsvis nemt have fået et ukrainsk pas for at spille på Ukraines landshold – bliver man som nationalspiller låst til det A-landshold, man spiller sin første kamp i en kvalifikationsturnering for.

I alt blev det til fem landskampe for Danmark, før en uheldig kombination af skader og mindre spilletid under en ny træner hos Celtic FC i begyndelsen af 2016 satte Erik Sviatchenkos landsholdsambitioner på pause. ►

Erik Sviatchenko er født og opvokset i Viborg, som hans forældre kom til i 1990 fra Ukraines hovedstad, Kiev. Halstørklædet har han haft, siden han var barn, så han kunne heppe på Danmark.

Det gode ved fodbold er, at man bare blender ind. Lige meget hvad man hedder, så er det ens personlighed og spillet, det drejer sig om

► “Om jeg kunne have fået flere kampe på det ukrainske landshold, er ikke noget, jeg tænker over. Jeg er afklaret med, at jeg har valgt at spille for Danmark, og det er jeg stolt af. Jeg ser det ikke som urealistisk, at jeg igen kan komme til at spille på landsholdet. Der skal dog en hel del forarbejde til, og man skal spille kontinuerligt godt. Men det skal også være svært. Landsholdet er det ultimative hold, og man skal gøre sig fortjent til det og kæmpe for det. Det skal man være ydmyg overfor”, siger Erik Sviatchenko.

MULTIKULTUR PÅ LANDSHOLDET

Særligt siden et etnisk broget fransk landshold blev verdensmester ved VM i Frankrig i 1998, er mange europæiske landshold blevet stadig mere multikulturelle. Fodboldnationer som Frankrig og Belgien har som følge af deres kolonialhistorie mange spillere med baggrund i afrikanske lande. Og de store migrationsstrømme af tyrkiske gæstearbejdere til Vesteuropa i 1960'erne og 1970'erne samt flygtningestrømmene fra Balkan i 1990'erne har sat deres spor, både i mange vesteuropæiske landes befolkninger og på deres landshold.

I dag kan man på det danske landshold finde spillere som Pione Sisto, der er født i Uganda af sydsudanesiske forældre, og Yussuf Yurary Poulsen, hvis far kom til Danmark fra Tanzania. På kvindelandsholdet har en spiller som Nadia Nadim, der har afghanske rødder, gjort sig bemærket. Erik Sviatchenko vurderer, at de fleste med en anden baggrund end traditionel dansk er ekstra stolte af at spille på landsholdet.

“Der ikke mange, der kommer igen-nem nåleøjet, og der er endnu færre med anden etnisk baggrund, der gør det”, siger Erik Sviatchenko.

Ved fodbold-EM i 2016, der blev spillet i Frankrig, og som Danmark ikke kvalificerede sig til, viste en opgørelse som dagbladet *Politiken* fik lavet, at mere end hver fjerde spiller havde rødder i et andet land, end det han repræsenterede. Forhenværende træner for Danmarks U/21-landshold Keld Bordinggaard, der selv har arbejdet en del med spillere med indvandrerbaggrund, har i den forbindelse over for *Politiken* påpeget, at et hold, såfremt det ledes fornuftigt, bliver styrket af kulturel diversitet, der forener forskellige personlige spillestile, kvaliteter og karakterer. ►

► Erik Sviatchenko er enig, og han mener også at fansene bifalder, at man på landsholdet ser flere spillere med anden etnisk baggrund.

“Et eksempel, der nok er bedre end mit eget, er en spiller som Pione Sisto, som jeg kender fra FC Midtjylland. Han har sydsudanesiske forældre og er født i Uganda. Så han kommer virkelig fra en

Jeg har altid haft ambitionen om at spille på det danske landshold. Landsholdet er det ypperste, man kan opnå som fodboldspiller

anden baggrund, hvilket man også kan se på ham. Men han taler mere jysk, end jeg gør, og da han kom på landsholdet, blev han pludselig en publikumsdarling, fordi han kan nogle ting med bolden og samtidig har en spændende baggrund”, vurderer Erik Sviatchenko.

KONFLIKT OG STAMMEDANS

Stor kulturel diversitet på et hold kan imidlertid også lede til konflikt. Ved VM i Sydafrika i 2010 var det blandt andet en konflikt mellem grupper af spillere med forskellig etnisk herkomst, der bidrog til det franske landsholds tidlige exit fra turneringen efter et nederlag mod Sydafrika.

Erik Sviatchenko mener ikke, at det danske landshold er udfordret i den henseende, og han har heller ikke oplevet kultursammenstød på andre hold, han har spillet på.

“Det gode ved fodbold er, at man bare blender ind. Lige meget hvad man hedder, så er det ens personlighed og spillet, det drejer sig om”, siger Erik Sviatchenko

og uddyber, at han personligt blender særlig godt ind på det danske landshold, da han ligner enhver anden dansker.

“Måske var det lidt noget andet for Pione Sisto, som jo kommer fra en helt anden baggrund og også er mørk i huden. Men jeg er sikker på, at han også bare har følt sig godt modtaget på holdet.”

“Jeg kan huske, da han blev udtaget til landsholdet, at hans forældre og familie kom og lavede stammedans og holdt fest. Jeg synes, det var vildt imponerende at se den form for stolthed. Og jeg er sikker på, at både de andre spillere og fansene har det på præcis samme måde som mig. Det er det gode ved, at fodbold er så enkelt. Det handler bare om at spille godt”, siger Erik Sviatchenko.

GLOBAL KLUB, LOKAL FORANKRING

Selvom Celtic FC ikke er blandt de største klubber i Europa, er klubben stadig stor på globalt plan. Erik Sviatchenko vurderer, at det lokale opgør i Glasgow mellem Rangers FC og Celtic FC, der også er kendt

under navnet ‘Old Firm’, hører til blandt de ti største klubopgør i verden, når man måler på historisk betydning samt bevågenhed fra medier og fans.

Historisk har Rangers FC rødder i Glasgows protestantiske befolkning, mens Celtic FC støttes af byens katolikker. Spilles Old Firm-opgøret på Celtic FCs hjemmebane, Celtic Park, er det foran mere end 60.000 tilskuere, og da Erik Sviatchenko i 2016 var med i opgøret på Skotlands nationalstadion, Hampden Park, og i øvrigt scorede mål, fulgte ifølge den britiske avis *The Sun* 100 millioner mennesker fra hele verden kampen i fjernsynet.

“Da det gik bedst for mig og holdet lavede fansene en sang til mig. Den lyder: ‘Erik Sviatchenko is magic, you know’, og så kører den bare videre. Det var så fedt. Når jeg lige havde lavet en god tackling, så kunne jeg høre den sang i baggrunden. Den der støtte var fantastisk”, siger Erik Sviatchenko.

På verdensplan har Celtic FC over 160 fanklubber i over 20 lande. Og i 2017 blev Celtics fans kåret til verdens bedste fans af det internationale fodboldforbund FIFA.

ET SPRINGBRÆT UD I VERDEN

Erik Sviatchenko beskriver den støtte, han har oplevet i skotsk fodbold, som en del af britisk fodboldkultur, der er forankret i lokale traditioner, der går generationer tilbage. Derfor ville han også allerhelst tilbage til Storbritannien, når han efter udgangen af sæsonen i Superligaen vil finde et udenlandsk hold at spille for. Erik Sviatchenkos søn William Erik Sviatchenko, har allerede lært lidt engelsk i den skotske daginstitution, han besøgte i Glasgow, og den sprogudvikling

“Min store drøm er at spille i Premier League”, siger Erik Sviatchenko.

kunne forældrene godt tænke sig at støtte i fremtiden.

“Min store drøm er at spille i Premier League, helst i en by der også har noget at byde på for min familie, som flytter med mig. Men som fodboldspiller kan man ikke altid vælge, og der er mange gode klubber i Europa, som jeg gerne vil spille for, selvom vi som familie må gå lidt på kompromis. Det drejer sig trods alt om en begrænset årrække”, siger Erik Sviatchenko. ●

ERIK SERGEIVICH SVIATCHENKO. Professionel fodboldspiller. Født i Danmark som barn af ukrainske forældre. Er siden januar 2018 udlånt i et halvt år til FC Midtjylland, der i år vandt Superligaen. Spillede for Celtic FC 2016-2018, vandt Scottish Premiership i 2016 og 2017 og spillede i Champions League i 2016. Spillede for FC Midtjylland fra 2009-2015 og vandt Superligaen i 2015. Har spillet fem kampe for det danske landshold fra 2015-2016. Gift med Anne Sviatchenko. Parret har et barn.

**TEMA: SPORT OG
NATIONAL IDENTITET**

“VI ER RØDE, VI ER HVIDE!

BAGGRUND Hvem er vi egentlig som danskere? VM i fodbold i Rusland er med til at give os et svar. Sport er nemlig moderne stammekrig, hvor sammenholdet styrkes, og fjenden er nem at identificere, mener idrætshistorikere. De giver deres bud på, hvordan sport både danner og opretholder den nationale identitet. Også i Rusland, hvor Putin bruger sporten til at skabe en ny national identitet

Af Anna-Lise Bjerager
Illustrationer: Morten Voigt

Når “kong Christian” alias anfører Christian Eriksen løber på grønsværen i den russiske provinsby Saransk den 16. juni kl. 18, vil op mod en million danskere heppe på de rød-hvide nationalhelte hjemme foran tv eller på andre platforme. Rundt omkring vil fodboldentusiaster mødes på værtshuse og i festligt lag for at følge opgøret mod Peru. Hvis Danmark går videre fra de indledende tre kampe i gruppespillet, vil den nationale begejstring tage til, og der vil gå et sus af forventning ind over landet: Skulle det lykkes os at komme op og slå nogle af de store i ottendedelsfinalen? Er der et lille håb om, at vi igen vil kunne hæve guldpokalen som dengang i 1992, da Danmark slog Tyskland i EM-finalen, og danskerne flokkedes på gader og stræder og skrålede himmelhøjt: “Deutschland, Deutschland, alles ist vorbei!”

Hans Bonde, der er professor ved Insti-

tut for Idræt og Ernæring, Københavns Universitet, spiller selv fodbold og er en af dem, der hepper på de rød-hvide. Når Perukampen fløjtes i gang 2.600 kilometer væk, vil han stå på hovedscenen på Folkemødet på Bornholm og kommentere kampen, der bliver vist live på storskærm, sammen med prorektor på Københavns Universitet, Lykke Friis, der også er fodbold-fan.

“Nu skal jeg jo kommentere kampen, så jeg vil nok prøve på at bevare roen. Men hvis jeg skulle have set kampen på tv, ville jeg gøre som de fleste andre: Parkere hjernen et andet sted og give mig mine følelser i vold. Jeg ser heller ikke så meget på hvilket hold, der spiller bedst. Jeg holder bare med Danmark. Det er absolut ikke logisk”, siger Hans Bonde.

RITER OG RØDE KINDER

Nej, logisk er det ikke, at sport og national identitet lader til at være knyttet ulø-

- seligt sammen. Og heller ikke nyt. Sport har siden sit udgangspunkt i antikkens Olympiske Lege, været forbundet med riter, der har holdt sammen på kulten, så det er nærliggende at se sporten som ritualiseret stammekrig, hvor vi som udøvere og tilskuere får afløb for mange primitive instinkter og kan ventilere både glæde og vrede.

“Sporten taler direkte til følelserne, og

leger vi på en måde krig. Det er os mod de andre”, siger han og fortsætter:

“Ikke mindst takket være medierne er det blevet muligt at skabe fællesskab om sportsbegivenheder, der finder sted også langt væk. I takt med at vi i stigende grad følger os usikre på grund af globalisering, flygtningestrømme og ny teknologi, har vi sporten at samles om”, siger Verner Møller, der også peger på, at sport kan

virke integrationsfremmende, men kun til en vis grad.

“Når landsholdsspillere, der har en anden etnisk baggrund end dansk, tager fodboldtrøjen på, bliver de en af os. Men når kampen er forbi, og lyset på stadion er slukket, går spillerne ud i virkeligheden igen, og så er det ikke sikkert, at de bliver betragtet som en af

os længere”, siger Verner Møller, der henviser til, at der også har været en række tilfælde rundt omkring i verden, hvor der er blevet kastet bananer efter mørke fodboldspillere på fodboldbanen, og at der som regel har været et racistisk motiv.

IDRÆTTEN BYGGER NATIONER OP I NORDEN

Da nationalstaterne opstod i Europa i 1800-tallet blev idræt et led i “nationaliseringen” af nordisk kultur. Idræt er et nordisk ord, der betyder bedrift, og ved den moderne idræts gennembrud i slutningen af 1800-tallet skelnede man mellem idræt og sport, hvor idræt groft sagt mest var udtryk for leg, mens sport handlede om konkurrencer.

I 1814 fik Danmark en lov om almuens undervisning, og her var gymnastik på skoleskemaet for første gang. Helt frem til 1894 blev gymnastiklærerne til de offentlige skoler uddannet på Det Militære Gymnastikinstitut, der var blevet oprettet i 1804. Den første idrætsforening var De Danske Skytteforeninger, der opstod i 1861 som et resultat af nederlaget i 1864. Skyttebevægelsen ønskede at skabe et civilt “folke”-militær baseret på frivillighed og national opofrelse. Andre folkelige bevægelser, herunder gymnastikforeninger, der var funderet på grundtvigianismen, hyldede det nationale på mere neddæmpet vis med fædrelandssange og fanebæring.

“IF YOU CAN’T JOIN THEM, BEAT THEM”

“Især siden nederlaget i 1864 har sport været uhyre vigtig i nationsopbygningen herhjemme. Som Herman Bang udtrykte det i sin roman “Stuk” fra 1887: “Fire og treds amputerede os for Land ved Hofterne”. Vi gik fra at være et imperium, om end et mindre et af slagsen, til at blive en småstat. I dag hviler arven fra 1864 stadig over os. Danmark bliver aldrig en økonomisk eller militær stormagt. Men vi danskere kan markere os på andre måder. Og der er sporten og andre idrætsgrene et fantastisk middel”, siger Hans Bonde og fortsætter:

“Mange kan huske, hvordan daværende udenrigsminister Uffe Ellemann-Jensen tog til Bruxelles, efter at Danmark havde vundet EM i 1992, og Danmark stod foran sin udtræden af Maastricht-aftalen: “If you can’t join them, beat them”, lød de udødelige ord fra hans mund, mens han trak op i sine bukser, så man kunne se hans blå sokker med EU’s 12 gule stjerner på. Det var jo en alvorlig situation for Danmark, men han valgte at håndtere det

Vi bliver bekræftet i, at vi er en del af et fællesskab. Derfor har sporten været sådan et glimrende middel til at skabe national identitet

Hans Bonde, idræthistoriker

sporten kan forstå næsten uden ord, fordi sporten er kroppens tale. Sporten er “dem” mod “os”. Det er de rød-hvide farver, det er nationalmelodien, det er flaget, der går til tops. Det rammer os både gennem synet, hørelsen og rent taktilt: Vi ryster og bliver røde i kinderne, når vores hold scorer eller kommer bagud. Vi bliver bekræftet i, at vi er en del af et fællesskab. Derfor har sporten været sådan et glimrende middel til at skabe national identitet”, siger Hans Bonde.

Verner Møller, der er forskningsleder og professor i idræt på Institut for Folkesundhed ved Aarhus Universitet er enig.

“Er der noget, der får nationalfølelsen frem, så er det krig. Når vi spiller fodbold,

med humor – og med den endelige triumf i ærmet: Vi havde slået alle de andre i fodbold”.

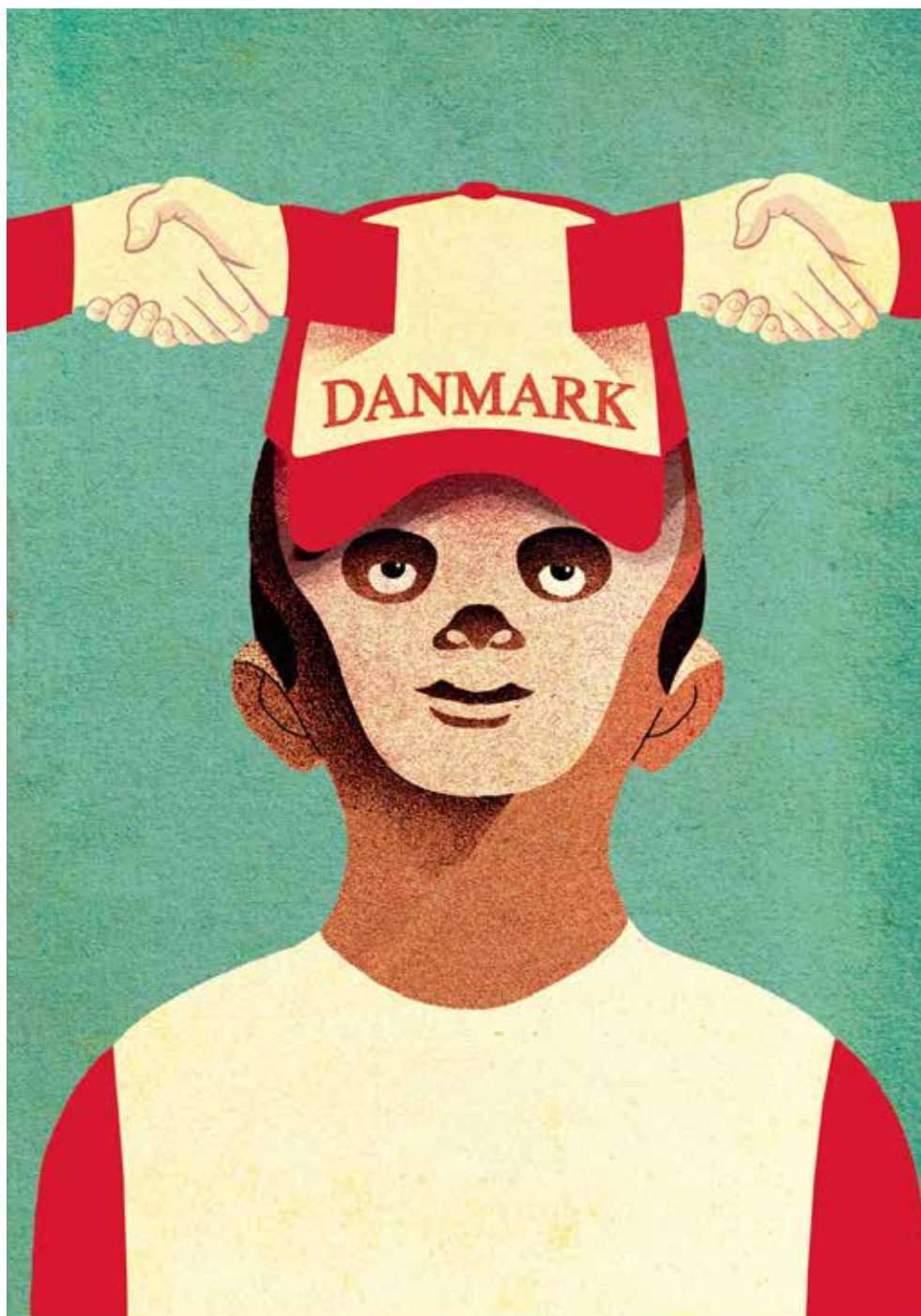
Til gengæld har danskerne haft svært ved se det humoristiske i, at Peter Schmeichel, den tidligere legendariske målmand for det danske fodboldlandshold, op til VM har valgt at optræde som tv-vært i “The Peter Schmeichel Show” for den engelsksprogede, russiske tv-kanal *Russia Today*. Verner Møller forstår godt danskerne.

“Schmeichel er en ikonisk repræsentant for det danske fællesskab. Han stod på mål, da vi spillede EM i fodbold i 1992 og forhindrede, at bomberne gik i kassen. Han slog tysken, og vi blev europamestre. Nu er han ved at underminere det danske forsvar. Vi har brug for en ydre fjende, og vore politikere har fortalt os, at den ydre fjende er Rusland. Derfor føler vi, at det er landsforræderi, når en af vore egne, som vi ærer så højt, går i seng med fjenden”, siger han.

TROEN PÅ DET GYLDNE MÅL

Verner Møller har bl.a. forsket i forholdet mellem sport og religion, og mener, at sport er blevet en slags religionserstatning gennem de seneste 100 år.

“Religion er latin og kan betyde ‘at fortøjre’. Vi har brug for at fortøjre os til hinanden i et fællesskab. Selv om det lyder lidt højtravende i en dansk sammenhæng, er fodboldspillerne jo også en slags guder i dag”, siger Verner Møller og henviser til den tidligere fodboldstjerne Diego Maradona, der hylides som en gud og har fået en kirke opkaldt efter sig i sit hjemland Argentina. I Danmark ansøgte fodboldklubben F.C. København (FCK) for nogle år siden om at blive godkendt som trossamfund. FCK havde nedfældet en trosbekendelse i form af troen på “Det ►

► gyldne mål”, der krævede guddommelig indgriben, samt masser af helgener i form af afdøde fodboldlegender. Om der var tale om sjov eller alvor er svært at sige. FCK fik dog afslag fra det udvalg under Kirkeministeriet, der godkender nye trossamfund. Begrundelsen lød: “Det er ikke alt, der ligner religion, der er religion”.

Verner Møller peger på, at de politiske vinde, der blæser i det enkelte land, altid vil påvirke det sportslige udtryk. Det er ikke tilfældigt, at danske fodboldtilskuerne, der kommer fra et homogent samfund, bliver kaldt roligans i modsætning til de engelske hooligans, som bl.a. var stærkt involveret i katastrofen i 1985 på Heysel Stadion i Belgien, hvor fodboldklubberne Juventus og Liverpool skulle spille UEFA Cup Finale. På tilskuertribunerne gik det helt galt, og 38 mennesker omkom. Men også i Danmark er der siden 1990'erne opstået en hooligankultur. Især når FCK skal spille mod Brøndby IF må politiet på gaden for at dæmpe aggressive fans.

NY RUSSISK NATIONAL IDENTITET

Fordi sporten kan få netop det udtryk, mennesker vælger at udstyre den med, kan sport også udnyttes af magthaverne til bestemte politiske formål. Hans Bonde har skrevet om elitesportens betydning i Rusland og om, hvordan Putin skaber en ny russisk national identitet, bl.a. ved

hjælp af sin egen krop. Dermed har Putin ufrivilligt givet navn til et nyt begreb, “putinsk korpokrati” (*korpus er latin og betyder krop, red.*). Det er en styreform, hvor lederens forførende krop erstatter demokratiets dialog.

“Rusland er ved at udvikle sig til et autoritært samfund, og i den proces appellerer Putin via sporten til folks følelser og ikke til folks fornuft, sådan som man gør i et demokrati. Det vrimer med billeder af Putin på nettet, hvor man ser ham halvnøgen kæmpe mod sibirske tigre eller dykke dybt ned i Sortehavet. Der bliver bygget en kult op omkring ham. Han har purpurrødt bælte i judo, hvilket er den højeste udmærkelse, og han stiller op mod verdens bedste judokæmpere og kaster rundt med dem. Putin er gjort til en superhelt i Rusland”, siger han.

Hans Bonde har skrevet doktorafhandling om den danske gymnastikpædagog Niels Bukh, der i 1930'erne var influeret af nazistisk ideologi. Den tyske besættelsesmagt havde udset Bukh til at blive minister for *Jugendertüchtigung*, ungdommens dygtiggørelse, i et nyt storgermansk rige, når Tyskland havde besejret de allierede.

“Niels Bukh havde helt klart nogle putinske elementer i sig. Han mente, at den evne, han selv besad med at få gymnastikpigerne til at bevæge sig fuldstændig synkront som én organisme i sig selv kvalificerede til politisk indflydelse”, siger

Hans Bonde, der ser forbindelseslinjer fra Niels Bukh til Vladimir Putin og Benito Mussolini, leder af det fascistiske parti i Italien og samtidig Italiens premierminister fra 1922 til 1943, der ønskede at binde masserne sammen ved hjælp af fodbold og sin egen atletiske krop.

“HVEM HOLDER DU MED?”

I de senere år har de danske tv-kanaler kunnet registrere en tilbagegang i antallet af danskere, der tænder for tv eller livestreamer fra deres computer, når Danmark spiller fodbold. Samtidig følger mange fodboldtilhængere deres favorithold i Champions League. Men de to ting behøver ikke at have noget med hinanden at gøre, mener Hans Bonde.

“Når der er færre tv-seere til landskampene tror jeg mere, det handler om danskernes ændrede medievaner. At ægte fodboldtilhængere også elsker at se Real Madrid og andre storklubber, der har et milliardbudget og dermed et ekstremt højt spillerniveau, tror jeg ikke er udtryk for, at vi går fra en national til en international dagsorden i fodboldens verden. Danskere vil stadig være mest optaget af danskere. Se bare hvor optaget vi er af at følge Christian Eriksen i “danskerklubben” Tottenham i Premier League. Når han scorer mål i England, får vi også ære af det hjemme i Danmark”, siger Hans Bonde, der med et glimt i øjet hævder, at sporten også i fremtiden vil spille en afgørende rolle i forhold til vores forståelse af, hvem vi selv er.

“Sådan som jeg ser det, kunne man godt opgive indfødsretsprøven, når udlændinge søger om dansk statsborgerskab. Man behøver heller ikke på andre måder at teste folks nationale sindelag. Man kan bare nøjes med at spørge: Holder du med Danmark i fodbold?” ●

**TEMA: SPORT OG
NATIONAL IDENTITET**

Foto: Lokalhistorisk Arkiv for Gl. Tønder Kommune

Indmarch ved gymnastikopvisning på Tønder Statsskole i 1955.

EN SNEBOLDKAMP, DER BLEV HUSKET

Jørn Hansen er idrætshistoriker og født i Tønder i 1950. En bestemt episode fra sin barndom i grænselandet glemmer han aldrig

Af Anna-Lise Bjerager

Idrættens rolle i grænselandet er ikke meget belyst, men hvis der er en person, der har bestræbt sig på at rette op på dette, er det Jørn Hansen, der er professor i idræt ved Syddansk Universitet og opvokset i Tønder.

Jørn Hansen er født i 1950 og spillede fodbold som ung. Han husker, hvordan hans fodboldhold marcherede ind på banen med Dannebrog forrest. Dengang var han sig ikke bevidst, at den skik var forbeholdt gymnastikopvisninger i det øvrige Danmark. Han husker også, at de tysksindede sportsforeninger ikke havde samkvem med de danske.

Allerbedst husker han en dag i februar et år, hvor skøjtebanen i Tønder var frosset til, og han og mange andre børn og unge løb på skøjter, fortæller han i et perspektiverende afsnit i artiklen 'Idræt i grænselandet. Turner og gymnaster i Nord- og Sydslesvig. Fra 'Vormärz' frem til delingen i 1920', der har været offentliggjort i tidsskriftet *Forum for Idræt*.

"Pludselig oplevede jeg, at mine kammerater og jeg var midt i en sneboldkamp, hvor modstanderne alle var nogle, der gik på den tyske skole eller i den tyske ungdomsklub, der lå tæt på skøjtebanen. Jeg husker ikke, hvordan snekampen

begyndte, men da den var i gang, var det klart for de fleste, at hjemmetyskernes børn "skulle have". Og det var ikke bare en leg", skriver Jørn Hansen og spørger retorisk, hvad det mon var, der fik en flok dansksindede børn til at smide snebolde efter hjemmetyskerne på skøjtebanen i Tønder – i et samfund, der eksemplarisk illustrerer den fredelige sameksistens?

"Kan vi være sikre på, at fremtidens folkelige stemninger ikke igen vil løbe af sporet? Kun ved hele tiden at tage historien alvorligt, kan vi undgå, at den stivner under huden og forvrænger vore handlinger. Heldigvis var sneboldene ikke granater!", skriver Jørn Hansen afslutningsvis i sin artikel. ●

TEMA: SPORT OG
NATIONAL IDENTITET

Foto: Mirko Kappes/ DBU

HOLDER DU MED DANMARK

Foto: SdU

**Anders Kring, direktør i Sydslesvigs
danske ungdomsforeninger (SdU)**

Fortalt til Merlin Christophersen

JA selvfølgelig. Danmark er mit land. Selvom jeg bor syd for grænsen, er det mit favoritland i alle henseender, også når det kommer til fodbold. Jeg synes, det er storslået, når lille Danmark kommer med i de store turneringer som VM og EM. Og når Danmark med sine små seks millioner indbyggere en sjælden gang kan slå et land som Tyskland med sine 80 millioner, synes jeg, det er imponerende.

Min kone, der er tysk statsborger, siger: "Vi skal spille mod Argentina", når Tyskland skal møde Argentina. Jeg ville sige: "Tyskland skal spille mod Argentina". Ved sidste VM-finale, hvor Tyskland faktisk spillede mod Argentina, havde vi venner

fra Hamborg på besøg, og de forsøgte at få mig til at vifte med det tyske flag. Men det ville jeg ikke, selvom jeg holdt med Tyskland. Jeg ved ikke helt hvorfor. På en eller anden måde var det bare for meget.

Jeg accepterer fuldt ud, at min kone og mine venner hepper på Tyskland. Det gør jeg også selv, når det ikke lige er mod Danmark. Men hvis et andet lille land, banker et stort land som Tyskland, har jeg også stor respekt for den præstation. Det er nok noget med, at jeg altid holder lidt med den, der er *underdog*.

Det at holde med et bestemt land i fodbold har nok noget med identitet at gøre. Man spejler sin identitet i et land, og når det land spiller en fodboldkamp

mod et andet land, kan man godt lide, at ens egne folk vinder, og man er på det vindende hold. Det er ikke krigerisk som i Romergiet, men det er forbundet med følelser.

Jeg følger dog kun med i de store turneringer som EM og VM, og tit først efter de indledende runder er overstået. Hvis Danmark så er røget ud, før jeg er begyndt at følge med, synes jeg det er ærgerligt. ●

VED VM I FODBOLD?

Foto: Slesvigsk Parti

Stephan Kleinschmidt, viceborgmester i Sønderborg for det tyske mindretals parti, Slesvigsk Parti og forvaltningschef i Flensborg By

Fortalt til Merlin Christophersen

NEJ Når man som mig tilhører et mindretal, bliver man altid spurgt: "Hvem holder du med i fodbold?". Mit svar er, at jeg holder med Tyskland i fodbold, men i håndbold holder jeg med Danmark. Sandsynligheden for at Tyskland bliver verdensmester i fodbold er væsentligt højere, end at Danmark gør det. Og Danmark klarer sig nu engang bedre i håndbold. Egentlig vil jeg nok bare gerne være på vinderholdet.

Men når det er sagt, så holder jeg både med Danmark og Tyskland. I store turneringer som EM og VM, hvor begge lande spiller, holder jeg ikke kun med 11, men med 22 spillere på banen. Jeg har både dansk og tysk pas, jeg er opvokset

med begge kulturer og jeg føler mig både dansk og tysk. Så da Danmark i 1992 vandt EM-finalen mod Tyskland, kunne jeg sige, vi både fik en første- og andenplads.

Når Danmark og Tyskland spiller mod hinanden, hælder jeg nok mest til at heppe på Danmark. Jeg har grundlæggende stor sympati for, at et lille land, der er outsider, vinder. Det sker ikke så tit, og min emotionelle oplevelse er derfor lidt større, når Danmark vinder.

Jeg tror ikke det at holde med et bestemt land har så meget med det nationale at gøre. Folk går op i fodbold, fordi det er en konkurrence. Uanset om det er EM, VM, en national eller lokal liga,

så finder man sit favorithold, som man hepper på.

Personligt går jeg ikke så meget op i fodbold, og ved EM og VM bliver jeg mere bidt af stemningen foran storskærmen end af det, der sker på banen. Jeg jubler både med de rød-hvide fans, når Danmark vinder, og de rød-gul-sorter, når Tyskland vinder. ●

TEMA: SPORT OG
NATIONAL IDENTITET

“ DANMARK TIL EJDEREN! MEN KUN I FODBOLD

Den kulturelle mangfoldighed er en styrke for fodboldklubben FF Ejder Brigaden, der er en københavnsk fodboldklub med rødder i det danske mindretal i Sydslesvig. Magasinet *Grænsen* har besøgt klubben

Af Merlin Christophersen

“Ten minutes until the game starts”, råber Nils Jacobsen til spillerne. Den 33-årige sydslesviger er træner og bestyrelsesformand for fodboldklubben FF Ejder Brigaden, der for 11 år siden blev grundlagt i København af en gruppe unge mænd med rødder i det danske mindretal i Sydslesvig. I dag taler han engelsk, fordi franske Steven Pirou ikke er så god til dansk, som ellers er det mest anvendte sprog på holdet.

Ejder Brigaden stiller talstærkt op med to udskiftere, træneren og klubbens mest trofaste tilskuer, August på fire år, der er iført en tysk landsholdstrøje. Denne søndag formiddag i Kløvermarken, der er et sportsanlæg på Amager i København, skinner solen fra en skyfri himmel, og temperaturen nærmer sig de 20 grader. Det er det ideelle fodboldvejr, og Ejder Brigadens spillere er klar til kamp. Man skal dog ikke forveksle klubbens navn med slagordet ‘Danmark til Ejderen’, der var overskriften i 1800-tallets Ejderpolitik, hvor det politiske ønske var, at Dan-

marks historiske sydgrænse ved floden Ejderen skulle genoprettes.

“Navnet Ejder Brigaden beskriver vores herkomst i Sydslesvig og vores kampgejst på fodboldbanen. Og så indeholder det en hel del selvironi”, siger Nils Jacobsen og oplyser, at selvironien også kan ses i, at de to F’er før klubnavnet står for ‘Fod-sports Forening’, der er en gammeldags betegnelse for fodboldklub.

I dag har Ejder Brigaden 16 aktive spillere, hvilket er et godt grundlag for et syvmands fodboldhold, men sådan har det ikke altid været, forklarer Nils Jacobsen.

“I starten var vi en gruppe drenge, der alle boede på Arveprins Knuds Kollegium (*et kollegium på Frederiksberg for det danske mindretal, red.*), og vi troede, at kollegiet ville sikre vores behov for at rekruttere nye spillere. Sådan gik det ikke. Heldigvis kom der hurtigt folk til udefra, og i dag er vi en broget flok med spillere fra alle mulige forskellige lande. Det giver holdet en særlig dynamik, både

spillemæssigt og i vores omgang med hinanden”, siger Nils Jacobsen og oplyser, at hovedparten af spillerne dog stadig udgøres af den oprindelige gruppe af sydslesvigere.

ET HOLD AF MANGE NATIONALITETER

I forbindelse med Ejder Brigadens 10-års jubilæum sidste år, lavede klubben en opgørelse over holdets sammensætning gennem tiden. Det kom frem, at i alt 90 spillere fra 12 forskellige nationer har spillet for den sydslesvigske klub i København. Aktuelt spiller to spaniere, en franskmænd, en japaner og en tysker, der ikke har relation til mindretallet, for holdet.

31-årige Carlos Moraleda, der oprindeligt kommer fra den spanske by Albacete sydøst for Madrid og efter sit kandidatstudium i København i dag arbejder på Danmarks Tekniske Universitet (DTU), er Ejder Brigadens viceanfører. Han er overbevist om, at både holdets internationale præg og dets rødder i det danske mindre-

Træner Nils Jacobsen, med solbriller, gennemgår taktikken forud for dagens kamp.

tal er udslagsgivende for, at der er en god dynamik, der får spillerne til at møde op.

“Holdet byder på godt selskab og sammenhold, og folk er nemme at komme ind på. I starten vidste jeg faktisk ikke, hvor folk kom fra. Det gik først op for mig efter et par uger, at holdet mestendels består af en gruppe mindretalsdanskere fra Tyskland. Som udlænding er det nok lidt nemmere at komme ind på sådan et hold, da de ved, hvordan det er at have en anden kulturel baggrund”, siger Carlos Moraleda.

Nils Jacobsen er enig:

“Det er super fedt, at der er flere nationaliteter på holdet. Mange af vores udenlandske spillere har en anden fodboldforståelse, end den vi er vokset op med i

Tyskland, hvor man ikke lavede så mange finter og driblinger. Også kulturelt er mangfoldigheden en berigelse, og så ryster de nye spillere op i de faste roller, der hurtigt kan danne sig på sådan et fodboldhold som vores. Vores udenlandske spillere har givet holdet en ny åbenhed, og jeg er sikker på, at det også bidrager til at vi har mange faste spillere og kan fastholde dem i mange år”, siger Nils Jacobsen.

Teorien viser sig at holde i praksis, i hvert fald denne kampdag. De første 20 minutter af kampen må modstanderne nemlig spille med kun seks mand på banen, indtil to spillere kommer løbende i huj og hast og får klædt om på sidelinjen. Ejder Brigaden vinder kampen 6-1. ●

DET DANSKE MINDRETAL ER IKKE BLEVET GLEMT AF DANSKERNE

Ny undersøgelse, hvor 3.656 danskere har deltaget, viser, at kendskabet til det danske mindretal i Sydslesvig er stort. Det er konsulentvirksomheden Moos-Bjerre, der har foretaget undersøgelsen for Grænseforeningen

Af Anna-Lise Bjerager

“De skal ikke blive glemt!”.

Sådan lød det for næsten 100 år siden, da den danske statsminister Niels Neergaard (V) holdt tale på Dybbøl Banke den 11. juli 1920 efter Genforeningen. “De” var de danskere, der var endt syd for den nye dansk-tyske grænse, og som i dag omtales som det danske mindretal i Sydslesvig.

I dag næsten 100 år senere kan man konstatere, at danskerne ikke har glemt det danske mindretal i Sydslesvig: En ny undersøgelse, som analyse- og konsulentvirksomheden Moos-Bjerre har foretaget for Grænseforeningen, viser, at 90 procent af den danske befolkning har hørt om det danske mindretal, og at kendskabet er stort på tværs af alle aldersgrupper. Eksempelvis har tre ud af fire unge mellem 16 og 19 år hørt om det danske mindretal og angiver, at de primært har hørt om mindretallet i skolen.

Undersøgelsen, der er foretaget blandt 3.656 danskere, stemmer overens med en lignende undersøgelse, der blev foretaget af Epinion i 2012. Her var det 89 procent af danskerne, der havde hørt om det danske mindretal.

Jens Andresen, der er formand for Grænseforeningen, siger om undersøgelsen:

“Det er utrolig positivt, at så mange danskere har kendskab til det danske mindretal, og at kendskabet er stabilt over årene. Det viser, at det danske mindretal

fortsat er en del af den danske fortælling. Når Dronningen nævner det danske mindretal i sin nytårstale er det udtryk for det samme. Især er jeg meget glad for, at så mange unge siger, at de har hørt om mindretallet i skolen. Det viser, at den uddannelsesmæssige indsats, der bliver gjort fra uddannelsesinstitutionernes side, men også fra eksempelvis Grænseforeningen, har båret frugt”, siger Jens Andresen.

Undersøgelsen viser også, at danskernes kendskab til det danske mindretal bygger på nogle antagelser. Eksempelvis viser undersøgelsen, at 77 procent af danskerne mener, at man fødes ind i det danske mindretal. Hertil siger Jens Andresen:

“Det danske mindretal står i dag i en situation, hvor medlemmerne tilvælger det danske. Tidligere fravalgte man det tyske. Sådan er det heldigvis ikke længere. I dag gifter danskere sig med tyskere, og forældre fra den tyske flertalsbefolkning sender deres børn i danske skoler, hvor de lærer nordisk sprog og kultur at kende. Det danske mindretal fungerer som kulturel brobygger mellem Danmark og Tyskland, og det er der grund til at glæde sig over”. ●

Læs hele rapporten “Danskernes kendskab til og forestillinger om mindretallet” på www.graenseforeningen.dk. Rapporten er udarbejdet blandt 3.656 danskere af konsulentvirksomheden Moos-Bjerre for Grænseforeningen.

Foto: Lars Salomonsen. Fra årsmøderne i 2017

De danske årsmøder i Sydlesvig afholdes i år fra 1. til 3. juni med deltagelse af en række danske og tyske ministre, herunder statsminister Lars Løkke Rasmussen (V).

NYT FRA GRÆNSELANDET

Besøg "Sydslesvig- teltet" på Folkemødet

"Sydslesvig-teltet" er navnet på det telt, som de sydslesvigske foreninger, Folketingets Sydslesvigudvalg og Grænseforeningen vil holde til i på Folkemødet på Bornholm fra 14. – 17. juni 2018. Her kan man møde bl.a. kulturminister Mette Bock (LA), uddannelsesminister Merete Riisager (LA), den danske ambassadør i Berlin, Friis Arne Petersen, og den tyske ambassadør i Danmark, Andreas Meitzner, samt en række politikere og borgere syd og nord for grænsen til spændende debatter om danskhed, national identitet, vildsvinehegn, mindretalspolitik, Dannebrog's betydning, dansk presse versus tysk presse og meget mere. Fredag aften vil der være lanterneoptog og lørdag eftermiddag indbydes alle til sønderjysk kaffebord. Se programmet på www.folkemoedet.dk. •

REGERINGEN VIL GØRE DET NEMMERE FOR SYDSLESVIGERE AT OPNÅ DANSK STATSBOGERSKAB

I regeringens udspil til en ny indfødsretsaftale er der overordnet tale om, at regeringen ønsker at stramme betingelserne for at blive dansk statsborger. Men på et enkelt punkt ønsker regeringen at lempe lovgivningen. Nemlig i forhold til dansksindede sydslesvigere. I regeringsudspillet, der skal forhandles på plads med Dansk Folkeparti og Socialdemokratiet, foreslås det, at ansøgere skal opfylde to ud af de fire følgende kriterier for at opnå dansk statsborgerskab, dog er det en betingelse, at kriterium nr. 1 er opfyldt:

1. Ansøgeren er født eller opvokset i Sydslesvig, og har helt eller delvist gået i dansk skole, eller kan godtgøre dansk kundskaber på linje med de krav, der stilles til ansøgere, der ønsker at opnå dansk indfødsret efter Prøve i Dansk 3. 2. Ansøgeren er af dansk afstamning, dvs. mindst én person i ansøgerens slægt fire generati-

oner tilbage har haft dansk indfødsret ved fødslen. 3. Ansøgeren har på et tidligere tidspunkt haft bopæl i Danmark i mindst tre år i træk (undtagelsesvis vil dette kriterium kunne opfyldes via tidligere bopæl i et andet nordisk land, såfremt ansøgeren i øvrigt har en særlig tilknytning til det danske mindretal). 4. Ansøgeren har i en periode af mindst 10 år udført aktivt bestyrelsesarbejde, udført frivilligt arbejde eller på anden måde været aktivt medlem i én eller flere af det danske mindretals foreninger. •

STATSMINISTEREN DELTAGER I DE DANSKE ÅRSMØDER I SYDSLESVIG

De danske årsmøder i Sydslesvig, der afholdes i weekenden 1. til den 3. juni, har kendte gæster på besøg: Statsminister Lars Løkke Rasmussen (V) udenrigsminister Anders Samuelsen (LA) og kultur- og kirkeminister Mette Bock (LA) samt Folketingets formand, Pia Kjaersgaard (DF) kommer til Sydslesvig, og det samme gør medlemmer fra Folketingets Sydslesvig-udvalg. Slesvig-Holstens ministerpræsident Daniel Günther (CDU) er også til stede.

“Det er en stor ære og glæde, at statsministeren deltager, og derved styrker det nære bånd mellem Danmark og det danske mindretal”, sagde Jon Hardon Hansen, der er formand for Sydslesvigsk Forening (SSF), til Flensburg Avis forud for årsmøderne, der har fundet sted siden 1921. ●

Mindretallenes Hus bliver opgivet

Sydslesvigsk Forening (SSF) opgiver projektet Mindretallenes Hus i Flensburg, der skulle være et center for de 100 millioner euro-pæere, der er del af et nationalt mindretal.

“For mig er det mest skuffende, at vi inden for mindretallet ikke kunne skabe enighed om et så visionært projekt”, sagde Jon Hardon Hansen efter beslutningen blev truffet på SSFs hovedstyrelsesmøde 15. maj ifølge Flensburg Avis.

SSF har i ti år arbejdet med Mindretallenes Hus, som efter planen skulle etableres i et gammelt pakhús ved siden af SSFs sekretariat i Nørregade i Flensburg. Men den danske regering har tidligere trukket sin støtte til projektet, ligesom der har været stor intern uenighed blandt mindretalsorganisationerne.

Selvom SSF nu med egne ord ønsker at “afgive førertrøjen” til projektet, lever ideen om Mindretallenes Hus videre. Johannes Callsen, der er den slesvig-holstenske regerings kommitterede i mindretalsspørgsmål opfordrer ifølge Flensburg Avis til, at de organisationer, der stadig støtter projektet, sætter sig sammen for at afgøre, om projektet kan realiseres. Det drejer sig om Federal Union of European Nationalities (FUEN), Bund Deutscher Nordschleswiger (BDN) samt repræsentanter for Flensburg by, delstatsregeringen i Kiel og forbundsregeringen i Berlin. ●

Familie- & sprogfestival i grænselandet

For anden gang bliver der afholdt familie- og sprogfestival på Christianslyst i Sydslesvig for at give mulighed for nye venskabsforbindelser på tværs af grænsen. Det sker i den sidste weekend i efterårsferien 18. til 20. oktober. Her vil der være familieaktiviteter, værksteder og udelege, hvor børn og voksne deltager på lige fod, og hvor der tales både dansk og tysk efter princippet om, at man kan lege sig ind i hinandens sprog. Det er Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger (SdU), Sydslesvigsk Forening (SSF) og Grænseforeningen, kreds 20, der står bag familie- og sprogfestivalen. Opholdet koster 1200 kroner for en familie på 4, inkl. kost og logi. Yderligere oplysninger og tilmelding hos Kirsten Rykind-Eriksen, rykind@bbsyd.dk, mobil: 40265489. ●

GRÆNSENS SOMMERGUIDE

Træt af 12-timers køreture, kedelige motorvejshoteller og kø-kaos ved Hamborg? Så trød på bremsen lige efter grænsen og nyd en perlerække af oplevelser for alle medlemmer af familien. Grænsen guider til fem kendte og mindre kendte oplevelser i Sydslesvigs sommerland

Af Marie de Fine Licht

Foto: (Creative Commons logo) Dampf in SH

DAMPTOG OG SMUK NATUR

Tag på en rejse tilbage i tiden med damptog gennem den smukke natur fra Kappel til Sønder Brarup. Veteranbanen blev etableret i 1979 og har en imponerende samling af skandinaviske vogne og lokomotiver. Kører man retur til Kappel får man en times pause i den hyggelige by Sønder Brarup, hvor man kan besøge kirken, bronzealdergravhøjen Kummerhy og spise frokost. Togene kører lørdage og søndage om sommeren. Læs mere om afgangstider og priser på Angler Dampjernbanes hjemmeside.

www.anglerner-dampfeisenbahn.de

Foto: Hallig-Krog

SPIS LAMMEKOTELETTER PÅ EN HALLIG

Hamborg Hallig er en ø i Vadehavet, hvor der er gode strande og et rigt fugleliv. Fra Sönke-Nissen-Koog er der en dæmning ud til den lille ø. På den lokale kro, Hallig-Krog, kan man nyde en kotelet af lokale Hallig-lam røget på digegræs. Vil man undgå vejafgiften kan man parkere bilen og gå eller leje en cykel ved diget i informationscentret Amsinck-Haus. En hallig er en uinddæmmed småø i Vadehavet. Hamborg Hallig er en tidligere hallig, men har bevaret navnet.

www.hallig-krog.de

TIL SYDSLESVIG

Foto: Wikinger Museum Haithabu

Foto: TMS Büsum

Foto: Nolde Stiftung Seebüll, Fotograf Helmut Kunde, © Nolde Stiftung Seebüll

REJS TILBAGE TIL VIKINGETIDEN

I vikingetiden var Hedeby Danmarks største og vigtigste by. Besøg det nyrestaurerede Vikingemuseum Hedeby og gå en tur i det gamle Hedeby. Byen havde i vikingetiden en central rolle i europæisk handel, og museet giver et godt indtryk af datidens byggestil, håndværk og liv i det hele taget. Museets nye introduktionsfilm findes i en dansk version og alle tekster på museet er oversat til dansk i et hæfte, man kan få gratis ved indgangen. Fra bådebroen sejler om sommeren et vikingeskib på Slien. Selv dyrene, der græsser i nærheden, er gamle dyreracer.

www.schloss-gottorf.de/haithabu

ROMANTIK PÅ STRANDEN

Hvem kunne ikke drømme om at sove på stranden under stjernehimlen til lyden af bølgeskvulp? Den drøm kan blive til virkelighed i Slesvig-Holsten. Her venter den klassiske, sribede Slesvig-Holsten-strandstol, der har fået en opgradering. Madrassen er 140 cm bred og 230 cm lang, så der er plads til to voksne. Sovestrandkurven har desuden en indbygget, vejrbestandig presenning med vinduer, så man kan beskytte sig mod evt. regn og blæst. Sovestrandstolene vandt den tyske turistmepris og publikumsprisen 2016. Læs om placering og booking på hjemmesiden.

www.sh-tourismus.de/da/ferieverdener/sov-paa-stranden

SOMMER MED NOLDE

Om sommeren byder Nolde Museet i Seebüll på en række oplevelser ud over Emil Noldes berømte kunst. Der tilbydes guidede havevandring i den smukke have, og der er mulighed for at gå en tur på en af vandrestierne rundt om Seebüll by og gennem det landskab, som var så stor en inspirationskilde for Emil Nolde. Gå f.eks. en tur til Hülltoft Tief, hvor man kan svømme en tur i søen og ligge på den offentligt tilgængelige badestrand. Der er også mulighed for at udvikle sine egne kreative evner gennem en række korte kurser og workshops for børn, unge og voksne.

www.nolde-stiftung.de/dk/

Foto: PR-foto

Michael Schulte, der tilhører det danske mindretal i Sydslesvig, optrådte ved det europæiske Melodi Grand Prix i maj og fik 12 point af de danske tv-seere. Nu håber han på en karriere i Danmark.

“JEG VIL GERNE GIVE KONCERTER I DANMARK

Ved det europæiske Melodi Grand Prix i maj håbede sydslesvigske Michael Schulte, der stillede op for Tyskland, at danskerne ville stemme på ham. Det gjorde danskerne med maksimalt pointtal

Af Merlin Christophersen

“Jeg håber virkelig, at danskerne kan lide min musik, og hvis jeg får en fornemmelse af, at de kan lide min musik, vil jeg gerne tage på tour og spille koncerter i Danmark og på den måde sige tak.”

Sådan sagde 28-årige Michael Schulte,

da magasinet *Grænsen* talte med ham kort før finalen i det europæiske Melodi Grand Prix den 12. maj i Lissabon, hvor han repræsenterede Tyskland. Og man må forvente, at danskerne snart får set mere til den unge sydslesviger med de røde

løkker – for han fik maksimale 12 point af de danske seere, der dermed hjalp Tyskland til en samlet fjerdeplads ud af 26 finalister.

Men hvem er Michael Schulte, og hvad betyder det for ham selv, at han er opvokset i det danske mindretals institutioner og har taget sin studentereksamen på Duborg-Skolen i Flensborg?

“Min opvækst i mindretallet har betydet enormt meget for den, jeg er. Jeg taler dansk og orienterer mig også mod dansk kultur. Mange af mine venner bor i dag i Danmark,

og jeg kunne også selv have fundet på at flytte over grænsen, hvis ikke det havde været for min musik, som det er nemmere at komme igennem med i Tyskland, hvor der er et større publikum”, siger han.

Michael Schulte har sin egen YouTube-kanal med over 230.000 følgere, og han har bosat sig i Buxtehude i delstaten Niedersachsen, fordi det herfra er nemt at komme til lufthavnen i Hamborg og derfra videre ud i Europa, hvor han har givet koncerter og interviews i bl.a. London, Madrid og Amsterdam, efter han blev kåret som den tyske Grand Prix-deltager med sangen “You let me walk alone”.

“Jeg tror også, at min opvækst i mindretallet har betydet noget for min musik. Det, at jeg fra barnsben har lært dansk, har gjort det lettere for mig at lære engelsk, som er det sprog, jeg synger på. Og i de danske skoler har vi som børn sunget meget mere, end man gjorde i de tyske skoler, hvilket nok har vakt min interesse for musik”, siger Michael Schulte og oplyser, at hans forældre er tyskere, som har valgt at sende deres børn i dansk skole og ind i det danske mindretal.

“Lige nu er det på grund af min musikkarriere desværre ikke muligt for mig at flytte tilbage til Sydslesvig. Men hvis jeg senere ville finde på at bo i Sydslesvig, ville jeg også sende mit barn i dansk skole”, siger Michael Schulte, der til august skal være far for første gang med sin kæreste Katharina Mayer.

MIN FARS DØD

Sangen “You let me walk alone” har Michael Schulte skrevet sammen med tre sangskrivere, deriblandt danske Thomas Stengaard. Den handler om Michael Schultes far, der døde, da Michael Schulte var 14 år gammel.

“I dag er jeg meget afklaret med min fars død. Men sorgen sidder stadig i mig, og den er med til at gøre min musik autentisk, så jeg føler det, jeg synger. Da jeg var yngre, brugte jeg nok også musikken til at bearbejde min fars død, som jeg ikke talte så meget om. Som voksen er jeg mere åben omkring det, og jeg håber, min åbenhed kan hjælpe andre i lignede situationer”, siger Michael Schulte. ●

TYSK GRANDPRIXDELTAAGER HAR STOR PR-VÆRDI FOR DET DANSKE MINDRETAL

Sydslesvigeren Michael Schulte, der stillede op for Tyskland i det europæiske Melodi Grand Prix i Lissabon, blev på dansk tv introduceret som mindretalsdansker for 1,1 million danskere. Han kan være led i en moderne fortælling om mindretallet, siger kommunikationsrådgiver Kresten Schultz-Jørgensen

Af Merlin Christophersen

“Schulte er fra det danske mindretal i Sydslesvig og har gået i dansk skole i Flensborg”.

Sådan introducerede den danske kommentator Ole Tøpholm sydslesvigeren Michael Schulte for de 1,1 million danske tv-seere, der fulgte finalen i det europæiske Melodi Grand Prix, Eurovision, i Lissabon. Her fik Michael Schulte en fjerdeplads og blev blandt andet hjulpet på vej af de danske seere, der i afstemningen gav ham de maksimale 12 point for sangen “You let me walk alone”.

Michael Schulte har meget stor PR-værdi for det danske mindretal og kan være led i en moderne fortælling om mindretallet, vurderer kommunikationsrådgiver og underviser i strategisk kommunikation ved Copenhagen Business School Kresten Schultz-Jørgensen.

“Det betyder enormt meget, at det danske mindretal på denne måde spilles ind i en dansk medievirkelighed. Ved Melodi Grand Prix fik titusinder, og måske hundredtusinder, af danskere øjnene op for det danske mindretal gennem det faktum, at en fantastisk god popsanger er rundet af det danske, selvom han er opvokset i, og stiller op for, Tyskland”, siger han.

Kresten Schultz-Jørgensen har udmærket kendskab til det danske mindretal. Han er bekymret for, at mindretallet er ved at blive glemt af yngre generationer af danskere og dermed også af yngre politikere, hvilket i yderste konsekvens truer den danske statsstøtte, der danner grundlag for mindretallets danske institutioner.

“I skal ikke blive glemt, hed det i 1920. Men i dag mener jeg, at fortællingen om mindretallet står svagt blandt de unge. Det danske mindretal mangler en moderne fortælling, og Michael Schulte er perfekt til denne fortælling. En ung fyr, der står på en scene og spiller musik. Det kan de unge forholde sig til. Det er præcis sådan, mindretallet skal markere sig i medierne”, siger Kresten Schultz-Jørgensen, der vurderer, at det danske mindretal ikke selv er klar over, at mindretallets ikke længere er så kendt i Danmark.

Eurovision-finalen, der blev sendt på DR1 lørdag den 12. maj, var med 1,1 millioner seere ugens mest sette udsendelse på dansk tv. Også sangkonkurrencens to semifinaler lå med henholdsvis 735.000 og 409.000 seere på top ti over de meste sette udsendelser. Og allerede ved semifinalerne var danske medier i kontakt med Michael Schulte, der blandt andet spillede Brødrene Olsens Eurovision-vindersang “Smukt som et stjernesud” fra 2000 for de danske seere på DR. ●

Ny formand for Grænseforeningen Ungdom:

GRÆNSEFORENINGEN UNGDOM UDGØR ET STORT POTENTIALE FOR DANSKE UNGE. DE SKAL BARE OPDAGE OS

INTERVIEW Statskundskabsstuderende Max Kahrmann, 22 år, der er ny formand for Grænseforeningen Ungdom (GFU) og tidligere har været politisk aktiv, mener at fremtiden tilhører en organisation som GFU. For her kan unge frit diskutere bl.a. national identitet over for europæisk føderalisme uden at være bundet til et politisk parti

Af Anna-Lise Bjerager

Det er sket flere gange: Max Kahrmann, der er opvokset som en del af det danske mindretal i Sydslesvig, har præsenteret sig for andre unge på statskundskabsstudiet på Københavns Universitet. Efter den første korte præsentation har en af hans medstuderende fortalt en vittighed. Ikke en hvilken som helst vittighed, men en Hitler-vittighed.

“Nu er jeg jo også tysker, og tyskere er meget gode til at gøre grin med alt, hvad der vedrører Anden Verdenskrig. Det er en måde at bearbejde et nationalt traume på. Man kan selvfølgelig spørge: Når tyskerne selv fortæller den slags vittigheder, hvorfor skal danskerne så ikke også have lov til det? Men det er jo bare ikke en tidssvarende opfattelse af tyskere og Tyskland, og derfor er det faktisk også temmelig trist, at det sker så mange år efter krigens afslutning”, siger Max Kahrmann, der egentlig er modstander af, at dette lille *aber dabei* med vittighederne får lov at fylde. For han er ude i større ærinde som ny formand for Grænseforeningen Ungdom (GFU), hvor han efterfølger Christopher Warnke.

GFU har eksisteret siden 2016 og har i dag 122 medlemmer, hvoraf en del var for-

samlet på Lille Okseø i Flensborg Fjord i maj måned for at afholde GFUs tredje generalforsamling, hvor der også blev plads til workshop om frivillighed, GFU Olympics, lejrball og badning. Mange af medlemmerne tilhører det danske mindretal i Sydslesvig, men der er også medlemmer fra det tyske mindretal, og bestyrelsen med Max Kahrmann i spidsen ser gerne, at flere danske unge, der er optaget af den politiske og samfundsmæssige udvikling i Europa, bliver medlemmer.

“Jeg ser ingen grund til, at vi ikke skulle kunne samle mange unge danskere om væsentlige samfundsmæssige spørgsmål. Men det er klart, at vores primære målgruppe er unge, der er optaget af det dansk-tyske grænseland. Det er især meget vigtigt for os at have unge fra det tyske mindretal i Nordslesvig med. Vi kan jo se, at unge fra det danske mindretal og det tyske mindretal beskæftiger sig med de samme problemstillinger. Er man dansk eller tysk for eksempel? Flertallet i min vennekreds plejer at sige, at de ikke har lyst til at betegne sig som enten danskere eller tyskere, men derimod som sydslesvigere. Det er jeg enig med dem i: Jeg er først og fremmest sydslesviger”, siger han.

“VI HAR ERFARINGER”

GFUs formål er at fremme forståelse, dialog og samarbejde mellem forskellige kulturer og på tværs af grænser for at styrke det demokratibærende fællesskab, som det hedder i GFUs vedtægter. GFU vil være med til at skabe det, som GFU har gjort til sin vision: Et samfund forenet i mangfoldighed. Det kan lyde frelst, men det er det ikke, siger Max Kahrmann.

“Vi vil bare gerne bidrage til samfundsdebatten med de erfaringer, vi har som medlemmer af et nationalt mindretal. Det er så naturligt, synes vi egentlig selv, fordi vores erfaringer er unikke. Vi siger til politikere og medier i Danmark: I må meget gerne lytte til os, for vi kan bidrage med noget, der kan vise sig værdifuldt for det danske samfund. Ikke mindst i forhold til flygtninge- og indvandrerdebatten”, siger Max Kahrmann, der ikke vil sige nej, hvis der bliver ringet efter ham fra Deadline eller “Go’aften Danmark”.

“Jeg tror, journalisterne lige skal opdage, at de kan ringe efter en sydslesviger. Men vi stiller gerne op”, siger han og nævner nogle væsentlige emner, som han gerne vil debattere: National identitet, nationalisme, føderalisme i EU, mindretal, sprog og grænsespørgsmål.

“Grænseforeningen Ungdom kan noget, som de politiske partier ikke kan”, siger Max Kahrmann, ny formand for Grænseforeningen Ungdom og tidligere formand for SSWUngdom.

Et emne, der har optaget medlemmer af GFU er separatistbevægelsen i Catalonien. Max Kahrmann og den tidligere formand for GFU, Christopher Warnke, skrev i april 2018 et læserbrev i Flensborg Avis, hvor de to kritiserede et forslag fra Sydslesvigsk Vælgerforening (SSW) og Slesvigsk Parti om, at EU skulle indføre afstemningskriterier for regioner, der ønskede at løsrive sig. “Mindretalsskadelig virksomhed”, skrev de to GFU’ere direkte henvendt til tidligere justitsminister i Slesvig-Holsten, Anke Spoorendonk (SSW), og lederen af Slesvigsk partis formand, Carsten Leth Schmidt, der stod bag forslaget. GFU har desuden afholdt en debataften om Catalonien for sine medlemmer.

I forbindelse med markeringen af 100-året for grænsedragningen i 2020 planlægger GFU at afholde en større konference for unge fra de nationale mindretal i Europa. Desuden er GFU fast deltager ved Folkemødet på Bornholm og Ungdommens Folkemøde, ligesom GFU driver en frivillig pantbod på Roskilde Festival i samarbejde med Grænseforeningen.

“DET ER HER, JEG HØRER TIL”

Max Kahrmann er født og opvokset i

Flensborg, hvor han senest har gået på Duborg-Skolen. Hans mor, der er lærer på Jens Jessen-Skolen i Flensborg, er opvokset i Sydslesvig med danske forældre, og hun gjorde en indsats for, at der blev talt dansk i hjemmet, og at Max og hans lillebror skulle deltage i foreningslivet i Sydslesvig. Hans far, der er pensioneret professor ved forskellige universiteter i Tyskland og Italien, syntes, det danske mindretal var et spændende fællesskab, og han forsøgte at lære sig dansk, hvilket dog blev opgivet, da forældrene blev skilt, da Max var 12 år.

I dag bor Max Kahrmann på Arveprins Knuds Kollegium på Frederiksberg, hvor der kun bor unge fra det danske mindretal i Sydslesvig. Han spiller fodbold i Ejder Brigaden på Amager, hvor mange fra det danske mindretal, men også andre nationaliteter, spiller, og hans kæreste, Clara Kruse, der studerer medicin i Witten i delstaten Nordrhein-Westfalen, kommer også fra det danske mindretal. Bliver der ikke lidt for meget mindretalsklige over det, kunne man spørge?

“Det skal man selvfølgelig passe på med. De fleste af mine venner tilhører det danske mindretal, men det er først som voksen, man tænker på, hvor specielt det

egentlig er. Jeg synes sagtens, man kan bevare det som noget værdifuldt i sit liv og samtidig være åben over for andre. Det synes jeg i høj grad, vi er”, siger Max Kahrmann, der er globalt orienteret via sit statskundskabsstudium. Til sommer skal han på sommerkursus i Kina om kinesisk politik og samfunds- og virksomhedsforhold, og når han er færdig med at studere i København, kunne han godt forestille sig, at han ville søge job i Tyskland.

“Mange har måske den forståelse, at der er et langt spring til et liv i Danmark, når man kommer fra Sydslesvig. Men faktisk er springet fra Sydslesvig og til det øvrige Tyskland akkurat lige så stort. Så jeg er meget indstillet på at prøve begge dele, og jeg søgte faktisk også om at blive optaget på flere tyske universiteter, men valgte altså København”, siger han.

Max Kahrmann har tidligere været aktiv i SSWUngdom (SSWU), men det er han ikke længere.

“Jeg har meldt mig ind i GFU og har lyst til at bruge nogle kræfter i GFUs bestyrelse, fordi jeg føler, at GFU kan noget, som de politiske partier ikke kan. I GFU skal vi ikke komme med udmeldinger om skattepolitik eller andre tvungne dags- ▶

► ordner, og vi er ikke bundet af en politisk ideologi. I stedet kan vi frit diskutere de emner, der optager os, og som primært handler om én ting: Hvem er vi? Følelsen af regional identitet er meget stærk i grænselandet. Det er interessant holdt op imod det stærke fokus på national identitet på den ene side og føderalismen i EU på den anden side. Hvordan skal vi få de ting til at spille sammen? Den slags spørgsmål tror jeg, at stadig flere unge er optaget af", siger Max Kahrmann. •

MAX JOHANN CARL KAHRMANN, født 1995 i Flensborg, statskundskabsstuderende på Københavns Universitet, formand for Grænseforeningen Ungdom, medlem af SSW Ungdoms landsstyrelse 2012-2015, formand 2013-2014, medlem af Grænseforeningens Elevambassadører 2011-2014.

Annonce

Fuld fokus på grænselandet - hver dag på to sprog!

Med Flensborg Avis får du dagligt det fulde udbytte af grænselandet.

Desuden sammenfatter og analyserer vi for dig de overordnede begivenheder i Danmark og Tyskland.

På de bærende artikler er der resumeer på det modsatte sprog. Så du ikke går glip af noget!

www.flade.de

FLENSBORG AVIS

... vi gør Danmark lidt større

KORT SAGT

Foto: wikipedia

“ Jeg har forsøgt at skrive om de følelser, fodbold i almindelighed og landsholdet i særdeleshed vækker i os. Samt om, hvad der er forbundet med at have et nationalt samlingspunkt

Thomas Helmig, der har skrevet den officielle sang til VM i Rusland, "Hele Danmark op at stå". Han synger sangen, der udkommer i begyndelsen af juni, med landsholdet som kor. På www.dbu.dk, 22. maj 2018

“ Vores ry bliver ødelagt, hvis det høres, at man er sammen med en anden end en etnisk roma. Jeg ved ikke, hvordan jeg skal sige det. Vi er romaer, og vi vil stadig gerne have generationer med romaer

Nedjijba Jusufi, der går i 9. klasse på Nordals Skolen i Nordborg på Als. I artiklen "Romaguldet", Weekendavisen, 9. maj 2018

“ Han vidste godt, at det kun er min far, der er amerikansk statsborger, men det kunne han få ordnet, sagde han. Inden for en uge kunne jeg stå med et amerikansk pas i hånden, hvis jeg var interesseret. I fodbold kan man næsten blive en hvilken som helst nationalitet, så længe man har et lille tilhørsforhold

Landsholdsspiller Thomas Delaney. Om da han i 2012 blev ringet op af USA's ungdomslandsholdstræner, der ville have ham til at spille på det amerikanske landshold. På www.euroman.dk, 27. januar 2018

“ Vi skal ikke være bange for mennesker, der kender deres rødder. Det er rodløsheden, vi skal frygte

Matthias Tesfaye, MF og udlændinge- og integrationsordfører (S). I Berlingske, 15. maj 2018

ANMELDELSER

SOLDATERSKÆBNER I GRÆNSELANDET

Fire unge mænd fra grænselandet er hovedpersoner i "Blod og jord", der følger deres skæbne under Anden Verdenskrig. Bogen befinder sig i et grænseland, både i forhold til sit emne og i sin litterære tilgang, hvilket driver den velskrevne beretning fremad, lyder det i anmeldelsen

Af René Rasmussen

Bogen følger fire mænd som tyske soldater i 2. Verdenskrig, to fra det tyske mindretal i Nordslesvig: Fritz Scheel Petersen og Hans-Egon Nicolai Petersen; og to fra det danske mindretal i Sydslesvig: Hermann Tychsen og Hans Detlef Andresen.

De to tysksindede nordslesvigere meldte sig mere eller mindre frivilligt til hhv. Waffen-SS og Luftwaffe, mens de to dansksindede sydslesvigere blev indkaldt til henholdsvis Værnemagten og Luftwaffe. De fire valgte hører alle til de modvillige, så noget fuldt dækkende billede af krigsdeltagerne fra grænselandet får man ikke.

Forfatteren kæder de fire mænds krigsoplevelser sammen i en kronologisk fremadskridende fortælling. Beretningen skifter frem og tilbage, men hele tiden drives mændene, og dermed også fortællingen, fremad af skæbnen mod det uundgåelige. Det er ganske fermt skruet sammen. Det er dramatiske og gribende historier, både kampene på slagmarken og kampene med samvittigheden. Vi følger hovedpersonerne, når det går hårdest for sig på Øst- og Vestfront; vi er med, når Hans-Detlef i nattens mulm og mørke transporterer V1- og V2-bomber til affyringsramperne; vi er endda med, når Fritz i krigens sidste dage er med til at bære indhyllede lig ud af førerbunkeren for at blive brændt! Men fortællingerne slutter ikke her; vi følger hovedpersonerne til dørs med retsopgøret i Nordslesvig og det store sindelagsskifte i Sydslesvig efter 1945.

Bogens emne er grænselandet mellem et nationalt mindretals statsborgerlige

rettigheder og folkelige pligter: Hvilke pligter må man opfylde over for sin herbergstat for at bevare retten til at leve et nationalt liv i sin hjemstavn? Hvilke pligter har man over for folk og hjemstavn? Hvilke pligter har man over for sin samvittighed? Og hvad gør man, når rettigheder, pligter og samvittighed kolliderer med hinanden?

Det er meget vanskelige spørgsmål: Har det danske mindretal pligt til at gå i krig for et forbryderisk regime som det nazistiske? Har det tyske mindretal pligt til at lade være?

Dilemmaet er tæt sammenvævet med den valgte titel: *Blod og jord*. For dette er kernespørgsmålet – eller var det i hvert fald for en generation siden: Det er tilhørsforholdet til folk og hjemstavn (blod og jord), der definerer et mindretalsmedlems identitet og skæbne – og dermed også dets ret og pligt. Den eneste vej ud af denne mindretalsskæbne er at flygte fra sin hjemstavn og sit mindretalstilhørsforhold, således som Fritz faktisk ender med at gøre. De "sidder i saksen", som forfatteren flere gange påpeger, efterhånden som de fire mænd trækkes dybere og dybere ind i Hitlers krig.

Også som historisk fremstilling befinder bogen sig i et grænseland, nemlig mellem fakta og fiktion. Forfatteren interesserer sig for de fire mænds eksistentielle valg: Hvordan forvalter de hver især deres grænselandsskæbne? For at besvare disse spørgsmål må forfatteren med kvalificerede gæt fylde hullerne dér, hvor kildematerialet tier.

Historikeren Erik Arup kaldte dette at "digte over kilderne". Jørn Tranekjær Andresen, der selv er sydslesviger og beslægtet med den ene af hovedpersonerne i bogen, går dog et skridt videre, når han giver sit bud på, hvad hovedpersonerne tænkte og følte i en given situation. Her overskrides grænsen mellem fakta og fiktion. Forfatteren, der er cand.mag. og har arbejdet som tekstforfatter hele sit liv, lægger dog åbent frem, hvornår han bevæger sig på fast grund, og hvornår han griber til kvalificerede antagelser. Og der er ingen tvivl om, at hans fortælleteknik driver fortællingen fremad og giver et dybere perspektiv til persontegningen. Men det er en svaghed, at fortællingen for Fritz Scheel Petersens vedkommende bygger på meget sent fortalte erindringer, hvor enkelte detaljer nok kunne fortjene en efterprøvelse.

Men det er en velskrevet og spændende bog, der trods enkelte småfejl og unøjagtigheder ganske afgjort kan anbefales. ●

Jørn Tranekjær Andresen: *Blod og jord. Soldaterskæbner fra det dansk-tyske grænseland 1938-48*. Forlaget Turbine, 496 sider, 349,95 kr.

RENÉ RASMUSSEN er historiker og museumsinspektør ved Sønderborg Slot

MINDRETALSIDENTITET I BØRNEHØJDE

Tre nye børnebøger fra Sydslesvig stiller skarpt på eksistentielle spørgsmål om identitet og tilhørsforhold

Af Camilla Hansen

Hvordan er det at skulle flygte til et fremmed land, og hvordan føles det, når to forskellige magter forsøger at trække i en? Hvilken betydning spiller historien – både min personlige og verdenshistorien – for det menneske jeg er? Det er nogle af de eksistentielle spørgsmål, de tre nyligt udkomne sydslesvigske børnebøger *Midtimellem*, *Silja min Silja* og *Betyder det noget?* beskæftiger sig med.

Bøgernes budskab er enkelt: at vokse op med flere sprog og kulturer er produktivt, men ikke altid lige nemt. Med udgangspunkt i tre forskellige perspektiver forsøger bøgerne dermed at åbne for spørgsmål om identitet, tilhørsforhold, kultur og historie.

I *Silja min Silja* oplever vi livet på flugt ud fra perspektivet af en lille piges dukke. Dukken tages med på flugt – hvorfra eller hvorhen vides ikke. At vi som læsere intet ved om den lille piges baggrund, eller hvorfor hun flygter, skaber en særlig stemning – en stemning, der på fineste vis formidler den usikkerhed, som livet på flugt nok altid bærer med sig. Set i lyset af den såkaldte flygtningekrise er bogen ikke kun politisk aktuel og alene af den grund værd at inddrage i undervisningen. Den stiller også med ganske få ord og hentydninger skarpt på det emotionelle kaos, som en flugt indebærer.

Midtimellem handler om en lille hanekylling, der møder jordens konge – en løve, og himlens konge – en ørn, der begge strides om, hvem der har højesteret over land og luft. Gennem en smule snedighed får kyllingen jagtet både løve og ørn bort og kan nu nyde at være "midtimellem" og "helt [s] in egen". Bogen forsøger ved hjælp af fabel-

genren at beskrive, hvordan det er at høre til forskellige steder, og hvordan man ved at tage det bedste fra flere kulturer kan frembringe noget produktivt og selvstændigt – det den afdøde britiske kulturteoretiker Stuart Hall har betegnet som hybriditet, og som særligt de yngre generationer i både det danske og det tyske mindretal er stolte af. Desværre virker bogens budskab en smule forladigt og stereotyp – muligvis pga. den valgte genre fabeln. For hvorfor både løven som repræsentant for Danmark og ørnen som repræsentant for Tyskland lader sig narre af den lille kylling forbliver uklart, og hvad kyllingen kan berige både himmel og jord med bliver heller ikke belyst. Til gengæld er det med udgangspunkt i bogen muligt at diskutere fabelgenrens begrænsninger og simplificeringer, hvilket ud fra et undervisningsperspektiv jo også kan være interessant.

Den sidste bog i rækken *Betyder det noget?* fortæller historien om Klara, hvis familie har været del af det danske mindretal i nogle generationer. Gennem kalejdoskopske indblik i både fortid og nutid fortælles Klaras families historie. Her møder vi bl.a. Klaras tipoldefar, der har kæmpet for Danmark i 1864 og Klaras farfar, der under 2. Verdenskrig flygter fra Berlin til Danmark. Bogen giver rig mulighed for både at diskutere de store historiske begivenheders betydning for det enkelte menneske, men den giver i endnu højere grad mulighed for at reflektere over, hvordan vores forfædres valg og beslutninger har indflydelse på de muligheder, vi er givet i dag, og hvordan den store historie genspejles i den lille.

Bøgerne er egnede både til privat brug

og som undervisningsmateriale. *Silja min Silja* og *Midtimellem* henvender sig til de mindste børn i 3-4 års alderen, mens *Betyder det noget?* er rettet mod de noget ældre børn i 4.-5. klasse. Fordi bøgerne i deres emnevalg favner bredt, kan de i undervisningsøjemed bruges i en lang række fag. Her tænker jeg særligt på dansk-, samfunds- og historiefaget, men lærere i andre fag vil sikkert også finde bøgerne relevante. Alle tre bøger tager på hver deres måde emner op, der både er politisk og historisk aktuelle, og som samtidig er grundlæggende eksistentielle. Emnernes tidløshed og almengyldighed gør, at det ikke kun er børn med rødder i forskellige kulturer, der vil kunne relatere til bøgerne, men at alle børn vil kunne forholde sig til de emner, der tages op i bøgerne. •

De tre bøger er udgivet af Dansk Skoleforening for Sydslesvig, Jaruplund Højskole, Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig, Center for Undervisningsmidler og forskningsafdelingen ved Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig. Bøgerne er gratis og uddeles som classesæt både nord og syd for grænsen via Center for Undervisningsmidler. www.cfu-sydslesvig.de

CAMILLA HANSEN, ph.d., projektleder og adjunkt ved Center for Mindretalspædagogik, UC SYD

ANMELDELSE

TYSK NOBELPRISVINDER FORTÆLLER TANKEVÆKKENDE MINDRETALSERINDRINGER

Herta Müllers mindretalserindringer handler om at være udleveret til skiftende magtherrers manglende forståelse

Af Rasmus Vangshardt

Når man som forfatteren Herta Müller er vokset op i det tyske mindretal i Rumænien, er det unægtelig med en vis adgang til verdenshistoriens omskiftelige luner: Familien kan have levet på samme plet jord i flere hundrede år, mens skiftende magtherrer, voldsforherligende ideologier og totalitære foreninger i eget mindretal kæmper om ens sjæl.

Således blev hendes velhavende bedstefar frtaget alt, hvad han ejede, af en fjendtligheds statsmagt. Hendes far kæmpede på Hitlers side i Anden Verdenskrig. Hendes mor blev sendt i ukrainsk arbejdslejr af russerne efter krigen.

Müller selv blev antastet af den hemmelige polititjeneste Securitate, da hun begyndte at arbejde som oversætter på en fabrik, men afviste at samarbejde. Myn-dighedernes chikane for denne afvisning resulterede i, at hendes kollegaer netop troede, at hun samarbejdede med samme tjeneste.

KÆRLIGHED TIL DET FREMMEDE

Disse historier om som medlem af et nationalt mindretal at være udleveret til skiftende ondskab, fra grå socialisme til brun nazisme, fortæller Herta Müller i bogen *Mit fædreland var en æblekerne* i en samtale med lektor og publicist Angelika Klammer. Müller voksede op i regionen Banat. Hendes landsby lå godt nok i Rumænien, men der blev kun talt tysk: "Der var ingen rumænere, skolen var på tysk. Rumænsk havde vi tre gange om ugen som fremmedsprog."

Det skiftede pludselig, da hun flyttede til en lidt større by. Der gik hun også på et tysk gymnasium, men noget havde ændret sig: "Gymnasiet var også på tysk, men

overalt uden for undervisningen blev der kun talt rumænsk. (...) Og jo mere jeg lyttede til sproget, desto bedre kunne jeg lide billederne, talemåderne, de lange dramatiske eder, diminutivernes mange nuancer fra kynisk til sentimentalt, overtroen."

Dermed begyndte Herta Müller at nære en kærlighed til den rumænske kultur, som havde været hende fremmed i barndommen. Selvom hun var opvokset i samme land. Hun oplevede, at den tyske folkløse var så ødelagt efter Anden Verdenskrig, at der blot var tomhed tilbage dér, hvor der skulle være musik og fortællinger:

"Jeg kunne ikke holde min fars sange ud. Når han sang 'Schwarzbraun ist die Haselnuss', fik det sortbrune en helt anden betydning. (...) Rumænerne var også fascister, og den dag i dag benægter de deres forbrydelser. De har to diktaturer på bagen, men deres folkløse er så genstridig, så drastisk i sin poesi, at den ikke egnede sig til diktaturer", fortæller hun om kærligheden til den 'fremmede' rumænske kultur.

LANDSMANDSFORENINGEN

Müller oplevede samtidig også den udfordring, som mange mindretalsorganisationer historisk har stået overfor: Spørgsmålet om, hvor meget man skal tilpasse sig værtsnationens krav om loyalitet. Eksempelvis i krig: noget, mange danske sydslesvigere også har oplevet – og lidt under.

Som med så mange andre forfattere udgivelser oplever både familie og omgivende samfund, at bøgerne er en rasende kritik af hjemstavnen, og at bøger altid kan læses som rendyrket politisk

agitation. Så da Müller udgav debuten "Lavninger" i Rumænien i 1982, blev hun af mindretalsorganisationen "Landsmandsforeningen" anklaget for "sygelige afvisning af og had til" sin "schwabiske folkestamme." Man skulle mene, at dette var ord, der netop hørte hitlertiden til, men nej. Hun blev også kaldt en "asfaltlitterat" – det var Goebbels udtryk for folkefremmede forfattere.

BEGGE DELE

Heldigvis fandt Müller freden i Tyskland. Hun udvandrede til det daværende Vesttyskland i 1987 og blev i 2009 belønnet med Nobelprisen i litteratur. Men også der måtte hun kæmpe for forståelsen for sin mindretalseksistens. Da hun i sin tid kom til Vesttyskland, spurgte vesttyskerne, om hun var kommet til landet som tysker gennem familiesammenføring eller som politisk forfulgt. "Begge dele," mente hun. "Begge dele? Det har vi ingen formular til", svarede de. ●

Herta Müller: Mit fædreland var en æblekerne. 224 sider. 200 kr. Gyldendal 2018. Oversat fra tysk "Mein Vaterland war ein Apfelkern" af Karsten Sand Iversen.

RASMUS VANGSHARDT er ph.d.-stipendiat ved Syddansk Universitet

THERKELSENS HJØRNE

Højskolekurser skal styrke Flensborg som europæisk mindretalscentrum

Af Knud-Erik Therkelsen

Grænseforeningen har ikke til formål at samle penge til huse. Foreningen har derfor hensat 2,0 mio. kr. til udvikling og gennemførelse af to lange højskolekurser på Jaruplund Højskole i foråret 2019 og foråret 2020 for unge fra de mange nationale mindretal i Europa. Aktiviteten er en del af foreningens strategi, der er formuleret som tre ringe: en indre, der handler om det danske mindretal, en midtercirkel der handler om, hvad vi kan lære af vores grænseland og en ydre, der handler om aktiviteter med et europæisk perspektiv.

Flensborg har hidtil i kraft af bl.a. den positive grænsefortælling, ECMI og placeringen af den europæiske mindretalsorganisation FUENs sekretariat været det oplagte centrum for europæiske mindretal. Denne placering udfordres af et styrket central- og østeuropæisk fokus på mindretal, ikke mindst med Ungarn og de store ungarske mindretal som hovedaktører. Som eksempler på denne udvikling kan nævnes grænselandets svækkede position i FUENs ledelse, Danmarks og Tysklands beskedne bidrag til Minority Safepack (sammenlignet med Ungarn og Rumænien), diskussionen omkring Mindretallenes Hus og placeringen af Europeada 2020 i Kärnten.

Højskolekurserne har til formål at styrke Flensborg bys og det danske, tyske og frisiske mindretals argumentation for at fastholde grænselandet som europæisk mindretalscentrum. Endvidere er det vigtigt at fastholde fælles nordiske og tyske værdier i hele mindretalsdiskussionen.

Formålet vil vi realisere ved at vise vore værdier og ved at give talentfulde og ambitiøse unge med mindretalsbaggrund mulighed for i et højskolefællesskab at mødes, opleve, diskutere og udvikle dem med virkning ind i et fremtidigt samarbejdende Europa.

Afdøde generalkonsul Lorenz Rerup sagde i begyndelsen

af 1990'erne: "Det er en forpligtelse for en af de sønderjyske højskoler at kultivere/civilisere europæisk mindretalsungs nationalisme". Denne forpligtelse vil vi i samarbejde med Jaruplund Højskole tage på os ud fra den erfaring, at en højskole i sin elevflok kan rumme både den individuelle og sproglig-kulturelle forskellighed og samtidig være ramme om en udviklende fælles dialog, som er præcis den kompetence, Europa har brug for.

Vi tilstræber ca. 30 deltagere på det første kursus og det dobbelte antal på kurset i 2020, som skal have et tydeligt indhold i forhold til markeringen af grænseflytningen/Genforeningen i 1920. Samtidig ønsker vi at udvide dette ved at samarbejde med Syddansk Universitet, således at deltagerne erhverver ECTS-points, som kan medregnes i deres studieforløb.

Vi forestiller os, at ca. halvdelen af undervisningen har konkret mindretalsrelevans (historie, identitet, mindretallenes fremtid i en globaliseret verden og lignende temaer) med indkaldelse af eksperter, som kan bidrage med viden, perspektivrige og ikke mindst debatskabende indlæg. Det kan være fra læreanstalter, politikere, mindretalsorganisationer, EU m.fl.). Undervisningssproget og fællessproget vil være engelsk, samtidig med at de mange forskellige identiteter gives gode muligheder for at vise, hvem de er og dermed markere mangfoldigheden. ●

*Knud-Erik Therkelsen
er generalsekretær i Grænseforeningen*

LOKALFORENINGER

FOREDRAG OG MØDER ARRANGERET AF LOKALFORENINGERNE

Medmindre andet er nævnt, er arrangementerne åbne for alle.

SYDDANMARK

Kreds 20

23. august kl. 19.00. Vestbirk Vandkraftværk, Søvejen 69, 8752 Østbirk. Medlemsmøde med besigtigelse af Vestbirk Vandkraftværk og det omkringliggende naturområde. Kaffe i Tinghuset i Brædstrup med evaluering af forårets tur til Polen. Tilmelding senest den 16. august til Kirsten Rykind-Eriksen, rykind@bbsyd.dk.

Aabenraa

Sangcafé

12. juni kl. 09.30. Folkekulturhuset Rebbølcentret, Vollerupvej 45, 6392 Bolderslev. Sangcafé. Pris inkl. kaffe og hjemmebagte boller: 35 kr. I samarbejde med Ældre Sagen.

26. juni kl. 09.30. Folkekulturhuset Rebbølcentret, Vollerupvej 45, 6392 Bolderslev. Sangcafé. Pris inkl. kaffe og hjemmebagte boller: 35 kr. I samarbejde med Ældre Sagen.

14. juni kl. 18.30. Det gamle Rådhus, Storegade 30, 6200 Aabenraa. To-timers historisk Byvandring i Aabenraa med fokus på 170-året for Treårskrigen. Grænselandshistoriker Jan Wittrup guider og fortæller, hvordan krigen blev oplevet i Aabenraa/Apenrade. Der håbes på deltagelse af både dansk- og tysksindede. Pris: 50 kr. Tilmelding til janwittrup@hotmail.com.

21. juni kl. 18.30. Det gamle Rådhus, Storegade 30, 6200 Aabenraa. To-timers historisk Byvandring i Aabenraa med fokus på 170-året for Treårskrigen. Grænselandshistoriker Jan Wittrup guider og fortæller, hvordan krigen blev oplevet

i Aabenraa/Apenrade. Der håbes på deltagelse af både dansk- og tysksindede. Pris: 50 kr. Tilmelding til janwittrup@hotmail.com.

MIDTJYLLAND

Skanderborg og Silkeborg/Hammel

26. august kl. 11.00. Folkemøde på Ejer Bavnehøj. Friluftsgudstjeneste kl. 11.00 ved pastor Finn Rønnow, Valsbøl pastorat, Sydslesvig. Det øvrige program annonceres senere.

Randers og omegn

5. juni kl. 15.00. Sct. Clemens Kirke, Randers. Grundlovsmøde. Talere: Fhv. borgmester og fhv. minister Thorkild Simonsen og Borgmester i Randers Kommune Torben Hansen. Fællessang og korsang. Gratis kaffebord. I samarbejde med Sct. Clemens Kirke.

TURE OG REJSE ARRANGERET AF LOKALFORENINGERNE

Medmindre andet er nævnt, er turene åbne for alle.

SYDDANMARK

Fredericia – Middelfart

13. september kl. 9.30. Fredericia Banegård. Udflugt til Vadehavscenteret og "Klægager". Historisk foredrag om Klægager og guidet tur i marsken ved gårdens ejere. Sønderjysk kaffebord. Hjemkomst kl. 17.30. Pris: 450 kr. Tilmelding og betaling senest 3. september til Marie Fink-Nielsen, 4092 7742 eller marie.fink.nielsen@gmail.com. Betaling på Nordea: 2440 9200500097.

Haderslev

8. september kl. 8.00. Udflugt til Frederikstad. Tilmelding og nærmere oplysninger på 7456 2277.

Kreds 22

9. juni kl. 8.15. Parkeringspladsen ved Zions kirke, Nygårdsvej 106, Esbjerg. Kirkevandring i Sydslesvig. Guidet tur ved fhv.

generalsekretær Gert Wiencke og fhv. pressechef Bernd Engelbrecht, Sydslesvigsk Forening, i Egernførde- og Rendsborgområdet samt Kiel. Middag i Knudsborg i Flensborg og foredrag ved Knudsgildets oversekretær og fhv. rektor på Duborg-Skolen om gildets arbejde. Forventet hjemkomst kl. 22. I samarbejde med Danske Sømands- og Udenlandskirker (DSUK). Tilmelding til Ib Ansgar Jensen senest 31. maj på tlf. 7514 4755 eller mail: ansgar@esenet.dk. Pris inkl. middag, eftermiddagskaffe og bus for medlemmer af Grænseforeningen eller DSUK: 300 kr. For ikke-medlemmer: 350 kr.

Nyborg og Kerteminde

4. august kl. 12.00. Restaurant Teglværksskoven. Besøg fra Sydslesvig. Middag sammen med venskabskredsene fra Flensborg Nord og Slesvig. Tur i private biler til Ladbyskibet. Guidet rundvisning med efterfølgende kaffe og kage. Tur til Hindsholm. Aftensmad i Hesselhuset. Tilmelding senest den 15. juli til Helene Sørensen, tlf.: 2384 3785 (gerne sms). Pris for middagen: 150 kr.

21. august kl. 8.00. Toldbogade. Udflugt til Ærø. Afgang med bus fra Toldbodgade kl. 8.00 mod Svendborg. Rundtur på Ærø med guide, som følger os hele dagen. Middag på Vindeballe Kro. Besøg på Søbygård. Kaffe og kage. Forventet hjemkomst kl. 18.30. Pris for medlemmer: 650 kr. Ikke-medlemmer: 700 kr. Tilmelding senest den 1. august til Helene Sørensen, tlf. 23843785 (gerne sms). Betaling til konto: 2019 7785627094.

Sønderborg

9. juni kl. 8.00. Alsion Nedre Parkering. Heldagstur til Sydslesvig. Bus til Kiel. Sejlur på Kiel Fjord. Guidet tur gennem Kiel med guide fra SSF i Holtenå/Kiel. Frokost på turen. Kaffe og kage i Holtenå-forsamlingshus. Aftensmad på hjemvejen. Forventet hjemkomst

ca. kl. 20.00. Pris alt inkl.: 400 kr. Tilmelding til Kirsten Fanø senest 30. maj på kifanoe@gmail.com eller 6177 8515. Betaling på konto: 9797-0001119400

Tønder

24. juni kl. 09.00. Sæd grænse. Sommerudflugt. SSFs lokalforening i Sydtønder Amt står for udflugten. Program med tid og sted følger i Digeposten.

MIDTJYLLAND

Silkeborg-Hammel og omegn

14. august kl. 7.30. P-pladsen, Ansvej 98, Silkeborg. Todaystur til Vadehavet og Nordfrisland. Opsamling: kl. 8.30 i Horsens, Q8 ved Lund (tæt ved motorvejen) og kl. 9.15 i Fredericia, Banegården. Firerstjernet luksusbus. Bussens kaffe med rundstykker. Overnatning med aftensmad og morgenmad på Landgasthof Tarp. Besøg ved det fremskudte dige ved Højer, i Sønke Nissen Kog, Husum, Ejderstemmeværket, Svavsted og Tønning, hvor pensioneret overlærer Ole Hübertz er guide. Besøg i Drage, hvor Nadine Baumann-Petersen fra SSF fortæller om mindretalslivet i landsbyen. Detaljeret program fås ved henvendelse til Erik Sjerslev Rasmussen tlf. 6083 0760 eller esr@skolekom.dk. Tilmelding senest fredag den 1. juni 2018 til Ans Rejser på mail: rejs@ansrejser.dk eller tlf. 7026 0049. Pris: 1.495 kr. Tillæg for enkeltværelse 100 kr.

Ringkøbing og omegn

16. august kl. 17.00. Afgang i bus fra Museumspladsen. Grillaften omkring Skjern Å. Vandretur fra Laksens Hus til Albæk Mose. Grillaften ved Jonna og Bo Trelborg ved Naturcenter Skjern Å. Kaffe og kage. Tilmelding senest 13. august til pmjohannsen@gmail.com eller tlf. 29268943. Pris: 150 kr. for bus og traktament.

Skanderborg og omegn

13. juni kl. 8.00. Skanderborg. Tur til Naturpark Vadehavet. Besøg

på Vadehavscenteret. Tur med Mandøbussen til Mandø. Frokost og guidet tur på øen. Tilmelding til Doris Nielsen på tlf.: 8657 1361. Pris: 500 kr.

Skjern-Tarm-Videbæk Egnen

15. juni kl. 18.30. Lufthavnsvej 1, Stauning. Grillaften. Rundvisning i hal med mange civile og militære fly. Grillmad, kaffe og kage. Pris for mad og drikke: 75 kr. Børn spiser gratis.

25. august kl. 7.15. Skjern Tekniske skole. Udflugt til Sønderjylland og Sydslesvig. Opsamling: kl. 7.25 på Tarm rutebilstation. Morgenkaffe. Besøg i Gråsten slotskirke. Frokost og rundvisning på Chatrinesminde Teglværk. Eftermiddagskaffe i Egersund. Aftensmad Ladelund. Forventet hjemkomst kl. 21.45. Pris alt inkl. for medlemmer: 550 kr. Ikke-medlemmer: 600 kr.

NORDJYLLAND

Mariagerfjord

8. juni kl. 9.00. Hadsund. Tur til Gl. Estrup herregaardsmuseum på Djursland. Kørsel i egne biler. Overfart ved Voer-Møllerup. Guidet rundvisning på slottet. Kaffe og rundstykker. Frokost. Entre. Pris alt inkl.: 200 kr. Tilmelding senest 3. juni til Søren Saarup, tlf. 2135 1425. Kun for medlemmer (pris for medlemskab: 150 kr. om året).

SJÆLLAND

Guldborgsund

19. august kl. 14.00. Nakskov Fjord. Tur på Nakskov Fjord med postbåden Vesta og dens skipper Otto Paludan. Fællesarrangement med Lolland. Femtimers tur på Nakskov Fjord. Tilmelding senest mandag den 13. august på 5022 6700 eller zorba@mail.tele.dk. Pris for medlemmer: 200 kr. Ikke-medlemmer: 230 kr.

Lolland

19. august kl. 14.00. Tur på Nakskov Fjord. Fællesarrangement. Se Guldborgsund.

Midtsjælland

2. september kl. 10.30. Trehøjevej 47, 4070 Kirke Hyllinge. Besøg på Egholm Museum. Rundvisning på Egholm Museum med Danmarks største private våbensamling. Vand, sandwich og kaffe. Tilmelding senest 15. august til Yonna yonna@graensen-midtsjl.dk, tlf. 3054 3528.

HOVEDSTADEN

Hillerød

7. september kl. 8.00. Hillerød. Fire-dages bustur til Sydslesvig og Sønderjylland. Sejlur via Rødby-Puttgarden. Besøg på den sydligste danske skole i Vester mølle og hos lokale SSF-medlemmer. Tre overnatninger på Christianslyst, besøg på bl.a. Duborg-Skolen i Flensborg og "Genforenings- og Grænsemuseet" i Taps. Sønder-

jysk kaffebord med 29 slags kager på Gråsten gamle Kro. Nærmere oplysninger og tilmelding på 4825 2511 eller mail: bent@panikrejser.dk. Prisen for medlemmer: 2.800 kr. Ikke-medlemmer: 3.100 kr. Til-læg for enkeltværelse: 200 kr.

Københavns Vestegn

14. september kl. 8.00. Tredages bustur til Sydslesvig. Besøg i Maribo Domkirke, sejlur Rødby-Puttgarden, sejlur på "De 5 søer" fra Malente til Plön i Holstens Schweiz. Heldagstur til Husum, kunstmuseet Nolde i Seebüll, Højer Sluse, Løgumkloster med krigsfangegravene og Løgumkloster Kirke. To overnatninger på Christianslyst. Nærmere oplysninger på tlf. 4484 4527 eller mail: marliesgun@gmail.com.

Foredrag/møder og ture/rejser:
cjj@graenseforeningen.dk.
Deadline: 20. juli 2018.

Grænsen nr. 3/juni 2018

80. årgang

Udgiver

Grænsforeningen
Peder Skrams Gade 5, 1054 København K

Redaktion

Anna-Lise Bjerager (ansv. redaktør)
alb@graenseforeningen.dk, tlf. 3031 6113

Forsidefoto i dette nummer

Niels Åge Skovbo

Layout

Prik grafisk tegnestue

Tryk

Jørn Thomsen Elbo A/S

Abonnement

Grænsforeningen
info@graenseforeningen.dk, tlf. 3311 3063

Udgivelsesplan 2018

Nr. 4: 24. august

Nr. 5: 12. oktober

Nr. 6: 7. december

Deadline: 3 uger inden udgivelsesdato

Uopfordrede indlæg modtages gerne, dog uden garanti for trykning.

Læs magasinet Grænsen digitalt:

www.graenseforeningen.dk/gransen

ISSN: 0903-2223

Grænsforeningens kontor

Peder Skrams Gade 5, 1054 København K
Tlf. 3311 3063, www.graenseforeningen.dk

Protektor: Hans Kongelige Højhed Prins Joachim

Formand

Jens Andresen
ja@graenseforeningen.dk, tlf. 4043 7008

Generalsekretær

Knud-Erik Therkelsen
ket@graenseforeningen.dk, tlf. 2023 1984

Grænsforeningens formål

Det er Grænsforeningens formål at støtte dansk-heden i grænselandet, særligt syd for grænsen, at udbrede kendskabet til grænselandets forhold samt at bevare og styrke dansk sprog og kultur.

Grænsforeningens vision

Erfaringerne fra det dansk-tyske grænseland er en væsentlig inspiration for sproglig og kulturel mangfoldighed i en verden under forandring.

Grænsforeningens værdier

Grænsforeningen er en vigtig folkelig basis for den danske stats støtte til det danske mindretal i Sydslesvig og er uafhængig af partipolitiske interesser.

Grænsforeningen mener og siger:

- Demokrati, ytringsfrihed og ligeværd gælder for alle, også i forholdet til mindretal.
- Forankring i egen kultur er en forudsætning for at have forståelse for andre kulturer.
- Kulturelle mindretal er en vigtig ressource i et demokratisk samfund.
- Dansk sprog og kultur styrkes i mødet med andre sprog og kulturer.

Grænsforeningens bestyrelse

Formand: Jens Andresen, Løgumkloster

1. næstformand: Jørgen Bruun Christensen, Nykøbing Mors

2. næstformand: Per Grau Møller, Nr. Lyndelse

Region Syddanmark

Per Grau Møller, Nr. Lyndelse
Kirsten Rykind-Eriksen, Randbøldal
Else Tornbo, Sønderborg

Region Midtjylland

Bo Trelborg, Tarm
Karen-Margrethe Møller, Randers

Region Nordjylland

Karsten Nørsgaard Simonsen, Aalborg
Jørgen Bruun Christensen, Nykøbing Mors

Region Sjælland

Lars Bjerre, Næstved
Ruth Villadsen, Sorø

Region Hovedstaden

Niels Jørgen Heick, Hillerød
Ove Nissen, Rungsted Kyst

Ressourcepersoner

Per Paludan Hansen, Frederiksberg
Peder Damgaard, Kollund
Steen Bo Frandsen, Hannover

Grænsforeningen Ungdom

Christopher Warnke, Frederiksberg
Patrick Løvenskjold von Wildenrad, København

Fedder Feddersen er landmand i Rørkær ved Tønder og dertil digegreve.

Foto: H. O. Gabelgaard

DEN, DER IKKE VIL DIGE, MÅ VIGE

I Sønderjylland bærer ti mænd på en helt særlig titel og varetager et helt særligt, livsvigtigt hverv. Digegreverne måtte dog læse om det i avisen, da syv af de gamle diger i Sønderjylland for nyligt blev fredet

Af Sebastian Schlüter Jacobsen

Indtil 1556 var det en uskreven lov, at beboerne i marsklandet vedligeholdte de diger, der siden middelalderen er blevet brugt som veje og beskyttelse mod stormfloder. Med spadeland retten i 1557 kom det på skrift, at de, som boede i marskområderne, fik ret over egen jord, hvis de til gengæld vedligeholdte digerne. Der stod de siden så kendte ord: Den, der ikke vil dige, må vige.

Knap 500 år efter at retten til egen jord kom på skrift, findes der stadig mænd, der passer på marskområderne i Sønderjylland. De inspicerer digerne og bruger en stav, når de skal springe over vandløbene, der løber mellem markerne i det flade marsklandskab. De kaldes digegrever.

Men da syv af de gamle diger mellem den dansk-tyske grænse og Højer blevet fredet som historiske fortidsminder af Slots- og Kulturstyrelsen i april måned, kom det som en overraskelse for digegreverne, fortæller Fedder Feddersen, der er digegreve for Slogsherred krog.

“Vi digegrever blev ikke konsulteret, men måtte læse om nyheden i avisen”, siger han.

HAM DER SIDDER FOR BORDENDEN

Selv om der er tale om en adelig titel, går titlen som digegreve ikke i arv, men udstedes på demokratisk vis af de 486 lodsejere i de ni lokale koge omkring Tønder. Fedder Feddersen blev i januar 2018 valgt til sin tredje periode som digegreve for Slogsherreds kog og er nu i gang med sit ottende år.

“Digegreve betød fra gammel tid, at man havde en stor magt. Det er ikke det samme i dag overhovedet. Men de positive traditioner fra dengang holder vi fast i, og jeg sidder dog stadig for bordenden”, siger Fedder Feddersen, der ved siden af sit virke som digegreve er landmand på sin gård i Rørkær.

EN VIGTIG TITEL

Man skal ikke længere tilbage end til 1976, før beboerne i Tønder marsken og Tønder by blev evakueret efter en stormflod, der gjorde stor skade ved digerne. Havde stormfloden varet bare kort tid længere, var det gamle Højer dige fra 1861 blevet oversvømmet, og katastrofen ville have været total.

Fedder Feddersen deler digegrevetitlen med ni andre mænd i kogene omkring Tønder, og når de mødes, så er stemningen høj, siger Fedder Feddersen. For de deler alle fællesskabet, ansvaret og kærligheden for det lavtliggende marskland i det sydligste Danmark.

“Vi digegrever holder sammen og hjælper hinanden i alle henseender”, siger han. Derfor kommer der også til at være digegrever lang tid fremover, spår Fedder Feddersen.

“Det er et job, der har modstået tidens tand kan man jo se. Jeg tror ikke nogen har interesse i, at der ikke findes digegrever. Der er jo tale om kompetente landmænd, der er eksperter i deres kog. Vi er lokale, og vi repræsenterer alle, der bor i marsken”, siger Fedder Feddersen. ●

POST

PP

DANMARK

Sorteret Magasinpost
ID-nr. 42138

Al henvendelse til Grænseforeningen
info@grænseforeningen.dk • Telefon 33 11 30 63